

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Kamila Polívková

Mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Dobiáš, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2.4.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 2.4.2016

Kamila Polívková

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Petru Dobiášovi, Ph.D., vedoucímu práce, za jeho cenné podněty a rady.

Obsah

Úvod.....	6
1 Vymezení základních pojmů	8
1.1 Investiční celek	8
1.2 Investiční výstavba	10
1.3 Mezinárodní smlouva o dodávce investičního celku.....	11
2 Mezinárodní organizace významné pro úpravu mezinárodních smluv o dodávce investičních celků	15
2.1 Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva	16
2.2 Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo	20
2.3 Mezinárodní federace konzultačních inženýrů.....	32
2.3.1 Smluvní vzory FIDIC	33
2.3.1.1 Vymezení díla či předmětu díla	34
2.3.1.2 Určení ceny či způsob určení ceny.....	35
2.3.2 Další vybraná ujednání ve smluvních vzorech FIDIC	36
2.3.3 Řešení sporů – „claimy“ zhotovitele.....	38
3 Rozhodčí smlouvy a prorogační doložky v mezinárodní investiční výstavbě a smlouvách o mezinárodní dodávce investičních celků.....	40
3.1 Řešení sporů ve smluvních vzorech FIDIC, rozhodčí doložky	43
3.2 Specifické problémy	46
3.3 Rozhodčí doložky ve smluvních vzorech FIDIC a Právní příručka pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987	52
4 Vybrané soutěžně-právní aspekty mezinárodních smluv o dodávce investičních celků	54
4.1 Veřejné podpory	54
4.2 Joint-Ventures.....	59
Závěr.....	63
Seznam zkratk	65
Seznam použité literatury a judikatury	67

Seznam tabulek:	79
Resumé	80
Abstract	81
Klíčová slova / Keywords	82

Úvod

Mezinárodní dodávka investičních celků je inherentní a významnou součástí mezinárodního obchodu a jako taková se historicky rozvíjela do podoby svébytného systému zachyceného v řadě dokumentů či precizně formulovaných a vyvážených vzorů, o kterých lze bezesporu hovořit jako o obsahujících odvětvové obchodní zvyklosti.

Tradičně je dodávka investičních celků nástrojem sdílení technologií v globálním měřítku a vedle rozvojového rozměru v sobě jako taková zahrnuje i četná právní a další rizika vedle potenciálu signifikantního ekonomického prospěchu.

Logickým důsledkem historického vývoje v mezinárodním prostředí jsou nevyhnutelné odchylky obchodních zvyklostí od právního stavu, který je autoritativně přijímán či kterou reflektují jednotliví zákonodárci ve vnitrostátní úpravě především soukromého práva v jednotlivých státech. Podobným výzvám čelí všechna ta odvětví ekonomiky, která jsou významně ovlivněna obchodními zvyklostmi mezinárodního obchodu, ať už kodifikovanými na úrovni mezinárodního práva veřejného či existujícími toliko ve formě obyčeje (za příklad takového odvětví může posloužit letecké doprava). Je zásadním a nelehkým úkolem architektů konkrétních smluvních projektů nalézt a případně i obhájit cestu mezi zavedenou praxí a ustanoveními rozhodného práva donucující povahy.

Diplomová práce Mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků si klade za cíl předně představit pojmy investiční celek, investiční výstavba a mezinárodní smlouva o dodávce investičního celku a problematiku spojenou s jejich vymezením. Dále se zaměřuje na shrnutí typických znaků a některých specifík vybraných zásadních mezinárodních dokumentů, které se zabývají problematikou mezinárodních smluv o dodávce investičních celků, a dále na některé vybrané charakteristické znaky smluvních vzorů, typických zejména pro výstavbové projekty. Možnosti použití jednotlivých vybraných instrumentů a některé specifické problémy s tím spojené jsou zkoumány především v kontextu právního řádu České republiky. Práce si dále klade za cíl pojednat o vybraných soutěžně-právních aspektech problematiky v kontextu soutěžního práva Evropské unie.

Široce pojaté téma, které by jako takové bylo možno zpracovat v podstatně širším rozsahu, je důvodem zaměření práce toliko na vybrané otázky problematiky mezinárodních smluv o dodávce investičních celků a na identifikaci aplikačních problémů spojených s využitím smluvních vzorů. Práce však zároveň neopomíjí typické instrumenty právní regulace v dané oblasti. Zvláštní důraz je pak kladen na problematiku řešení sporů

z mezinárodních smluv o dodávce investičních celků, zejména na problematiku rozhodčích smluv a na vybrané soutěžně-právní aspekty problematiky.

Úvod diplomové práce si klade za cíl vymezit samotné pojmy investiční celek, investiční výstavba a mezinárodní smlouva o dodávce investičního celku. Diplomová práce dále pojednává o nejvýznamnějších mezinárodních organizacích, které působí na poli unifikace smluvní praxe v dané oblasti. Diplomová práce se zaměřuje především na vybrané výstupy z činnosti Mezinárodního ústavu pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT), Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) a Mezinárodní federace konzultačních inženýrů (FIDIC). Část diplomové práce věnovaná Mezinárodní federaci konzultačních inženýrů se zabývá zejména problematikou mezinárodní investiční výstavby.

V rámci pojednání o výše vyjmenovaných organizacích se tato diplomová práce zaměřuje na materii upravenou vybranými mezinárodními dokumenty a jejich vybrané nástroje jsou dále komparovány a představeny ve vzájemném kontextu. Pozornost je věnována obsahu těchto dokumentů se zvláštním důrazem na problematiku úpravy řešení sporů.

Následuje pojednání o vybraných aspektech řešení sporů z mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků se zvláštním důrazem na problematiku rozhodčího řízení. Práce analyzuje a srovnává vzorové rozhodčí doložky používané v Právní příručce pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků UNCITRAL a ve smluvních vzorech FIDIC.

Z hlediska použitých vědeckých metod tato diplomová práce propojuje metodu gramatickou, systematickou a komparativní s kvalitativním sběrem dat z dostupné publikované odborné literatury a dalších zdrojů relevantních k tématu.

1 Vymezení základních pojmů

S ohledem na šíři problematiky a skutečnost, že práce se zaměřuje pouze na její výšeč, je v úvodu nutno přiblížit pojmy tak, jak budou pro potřeby této práce dále používány.

1.1 Investiční celek

Pojem investičního celku jako takový nemá v právním řádu České republiky legální definici. Přesto se s ním v právním řádu České republiky, zejména historicky, setkáme na několika místech. Například z. č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ve znění pozdějších předpisů vyjmenovává ve svém § 5 odst. 1 písm. b) investiční celky jako jeden z druhů vojenského materiálů¹. Dále pak § 5 odst. 2 uvádí, že vojenským materiálem se pro účely tohoto zákona rozumí také služby spojené s vojenským materiálem (tedy i opravy a údržba investičních celků).

Typy investičních celků jsou pak vyjmenovány ve dvou taxativních výčtech inkorporovaných do mezinárodní smlouvy publikované jako Vyhláška ministra zahraničních věcí o Obchodní a platební dohodě mezi Československou socialistickou republikou a Indií 47/1970 Sb.² Tato obsahuje seznam zboží, které je k dispozici pro vývoz z Československa do Indie („Seznam A“), jehož součástí je oddíl I. Investiční celky a zařízení pro průmysl. Tento vyjmenovává například elektrárny a důlní zařízení. Dále pak mezinárodní smlouva obsahuje seznam zboží, které je k dispozici pro vývoz z Indie do Československa („Seznam B“), který ve svém oddílu VI. Investiční celky a zařízení pro průmysl vyjmenovává mimo jiné cukrovary a chladicí věže pro průmysl.

Pojem investiční celek dále obsahuje mezinárodní smlouva publikovaná jako Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 27. června 1980 o Úvěrové dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a Federální vojenskou vládou Nigerijské federativní republiky č. 108/1980 Sb.³ Tato používá legislativní zkratku „investiční celek“

¹ Ustanovení §5 odst. 1 zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mzyfuyta>>.

² Československá socialistická republika. Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 6. ledna 1970 č. 47/1970 Sb. o Obchodní a platební dohodě mezi Československou socialistickou republikou a Indií. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzg4yf6nbxfzsgqmjnga>>.

³ Československá socialistická republika. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 108/1980 Sb. o Úvěrové dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a Federální vojenskou vládou Nigerijské federativní republiky. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhayf6mjghawta>>.

pro průmyslová zařízení a stroje československého původu⁴. Aplicační rozsah obou výše zmíněných mezinárodních smluv je značně omezený, mohou však sloužit jako výkladové vodítko.

Z historických právních předpisů nelze dále nezmínit z. č. 109/1964 Sb., Hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů⁵, (dále jen „hospodářský zákoník“) který zavedl smlouvu o dodávce vývozního investičního celku jako smluvní typ⁶ a její obsah ve svém § 321 vymezuje ve znění účinném od 1. 5. 1990 do 31. 12. 1991 jako závazek:

„[...] dodat stroje, zařízení nebo práce v rozsahu alespoň jednoho souboru nebo jednoho objektu“

Znění § 321 účinné od 1. 1. 1983 do 30. 4. 1990 vymezovalo pojem investičního celku úžeji, když stanovilo, že:

„(1) Smlouvou o dodávce vývozního investičního celku se dodavatel zavazuje dodat stroje, zařízení nebo práce [...].

(2) Jako dodávka vývozního investičního celku může být mezi organizacemi dohodnuta jen dodávka strojů, zařízení nebo prací v rozsahu alespoň jednoho souboru nebo jednoho objektu.“

Z podzákonných předpisů je pak pojem investičního celku blíže vymezen vyhláškou č. 31/1986 Sb., o základních podmínkách dodávky vývozních investičních celků⁷, která stanoví:

„§ 3 (1) Souborem strojů a zařízení (§ 321 odst. 2 zákona) se rozumí ucelená sestava vzájemně propojených strojů, zařízení a přístrojů, které plní společnou funkci a vyžadují kompletaci a montáž podle prováděcí dokumentace, popřípadě řídicí systém (dále jen "soubor strojů"). O soubor strojů se jedná, i když některý ze strojů, zařízení nebo přístrojů není zahrnut do dodávky, ačkoliv pojmově je součástí soustavy. Součástí souboru strojů je popřípadě i prováděcí dokumentace a montáž.

(2) Objektem (§ 321 odst. 2 zákona) se rozumí stavební práce v rozsahu jednoho prostorově uceleného a technicky samostatného stavebního objektu plnícího vymezenou

⁴ Čl. 2 tamtéž

⁵ Československá socialistická republika. Zákon č. 109/1964 Sb., Hospodářský zákoník. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2f6mjghewtcna>>.

⁶ Ustanovení § 321 tamtéž.

⁷ Československá socialistická republika. Vyhláška federálního ministerstva zahraničního obchodu, federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství, federálního ministerstva všeobecného strojírenství a federálního ministerstva elektrotechnického průmyslu ze dne 17. dubna 1986 č. 31/1986 Sb. o základních podmínkách dodávky vývozních investičních celků In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzha3f6mzrfuya>>.

účelovou funkci, popřípadě včetně stavebních hmot, dílců a konstrukcí nebo strojů, zařízení a přístrojů. Součástí objektu je popřípadě i prováděcí dokumentace a montáž.

[...]

§ 4 Dodávka vývozního investičního celku může zahrnovat i dodávky jednotlivých výrobků nebo prací a výkonů potřebných pro její doplnění.“

Vyhláška č. 104/1983 Sb. o dovozu investičních celků⁸ pak stanovila, že investičním celkem ve smyslu výše zmíněného § 321 hospodářského zákoníku jsou i další plnění zahraniční osoby a v demonstrativním výčtu uvádí mimo jiné náhradní díly či jednotlivé výrobky potřebné pro doplnění investičního celku⁹.

Z výše uvedeného vyplývá, že investičním celkem lze rozumět funkčně určený soubor zařízení, často včetně průmyslových práv, instalace a výstavby. Investiční celek je dodáván buď za úplatu a pro konkrétní podnikatelský záměr nebo jako přímá investice. Potřeba mezinárodní dodávky investičních celků souvisí s technologickou a kapitálovou náročností konkrétních projektů, která vyžaduje vstup zahraničního dodavatele, který disponuje potřebnou technologií, zkušenostmi či dostatečným vybavením a finančními a lidskými zdroji.

1.2 Investiční výstavba

Pojem investiční celek je často skloňován v kontextu výstavby. Důvodem je především zájem věnovaný oblasti výstavby praxí a mezinárodními vládními i nevládními organizacemi. Vymežit pojem investiční výstavba je podstatné z hlediska bližšího zaměření této práce.

Pojem investiční výstavba v minulosti uceleně vymezovala část osmá, hlava první hospodářského zákoníku. Jeho § 269 ve znění účinném od 1. 7. 1988 do 31. 12. 1991 obsahuje seznam smluv, které se uzavírají k přípravě a provedení investiční výstavby¹⁰. Z výčtu je zřejmé, že přípravou či prováděním investiční výstavby rozumí hospodářský zákoník činnosti od průzkumných prací a přípravy dodávek až po dodávky jednotlivých druhů plnění charakteristických pro smlouvy o dodávkách investičních celků (dodávka strojů a zařízení čili technologie a dalšího zboží, jejich instalace a dodávka jiných prací

⁸ Československá socialistická republika. Vyhláška Federálního ministerstva zahraničního obchodu z. 104/1983 Sb. ze dne 1. září 1983 o dovozu investičních celků. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhazv6mjqgqwt>>.

⁹ Ustanovení § 2 tamtéž.

¹⁰ Československá socialistická republika. Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2f6mjqhewtcna>>.

a rekonstrukce a modernizace). Pojem je pak dále rozváděn v předpisech navazujících na hospodářský zákoník – v Metodických pokynech Státní plánovací komise pro vypracování státního plánu rozvoje národního hospodářství z let 1955¹¹ resp. 1965,¹² které upřesňují, že dodávkou pro investiční výstavbu je třeba rozumět i dodávky nářadí, dopravné a skladné¹³ či případně například i bourací práce, jsou-li součástí projektu výstavby nových staveb¹⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že investiční výstavba je specifickým případem dodávky investičního celku, která v sobě zahrnuje další komplexní plnění spočívající v dodávce stavebních a dalších prací.

1.3 Mezinárodní smlouva o dodávce investičního celku

V české právní teorii existuje několik přístupů k vymezení mezinárodní smlouvy o dodávce investičního celku či investičních celků.

Jeden z přístupů vymezuje charakteristické znaky příslušné transakce a uvádí, že transakce tohoto typu je do jisté míry jedinečná, jejíž obdoba je ve vnitrostátním právu upravena jako smlouva o dílo. Obvyklé znaky jsou popsány jako: velký objem dodávky, složité dodavatelsko-odběratelské vztahy, delší doba trvání smluvního období a zvýšená rizika (obchodně-politická, finančně-devizová a právní), která jsou jinak inherentní i jiným (především přeshraničním) transakcím.¹⁵

Nadto tento přístup neopomíná zdůraznit, že smlouva o mezinárodní dodávce investičních celků pravidelně obsahuje řadu různých plnění:

„[...] dodávku projektu, dodávku určitého souboru hmotných věcí, jako je výrobní zařízení, dodávku prací, služeb a výkonů nehmotné povahy, jako jsou různé druhy technické pomoci obvykle označované jako inženýrské služby, převod průmyslových práv. Jde tedy o dodávku poměrně složitěho substrátu hmotného i nehmotného projevujícího se v projektové přípravě, kompletaci na poměrně vysokém stupni a ve složité obchodně organizační práci.“¹⁶

¹¹ Československá socialistická republika. Metodické pokyny Státní plánovací komise pro vypracování státního plánu rozvoje národního hospodářství 55/1965 Sb. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 23. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2v6njvfuya>>.

¹² Československá socialistická republika. Metodické pokyny Státní plánovací komise a ministerstva financí pro vypracování návrhu státního prováděcího plánu a státního rozpočtu na rok 1967 č. 69/1966 Sb, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 23. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy3f6nrzfuyq>>.

¹³ Čl. 17 tamtéž.

¹⁴ Čl. 67 tamtéž.

¹⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010. s. 408-49. ISBN 978-80-7357-562-5.

¹⁶ Tamtéž s. 409.

Rozehnalová poskytuje následující definici, ke které dodává, že se vztahuje především ke smlouvě o dodávce tzv. na klíč:

„[...] smlouvu mezi zadavatelem a dodavatelem investice, kteří mají místo podnikání v různých státech. Předmětem smlouvy je vybudování konkrétního investičního celku a jeho převod do vlastnictví druhé strany.“¹⁷

S odlišným vymezením pracuje Dobiáš, který vymezuje základní prvky mezinárodních smluv o dodávce investičních celků – komplikovanou komplexní problematiku, jejíž materie je dosud upravená především v obchodních podmínkách a vzorových smlouvách vytvořených specializovanými mezinárodními organizacemi. Dále je pro ně podle Dobiáše charakteristické, že jsou realizovány prostřednictvím několika různých druhů plnění (zpravidla kombinace provedení určitých prací, dodávky zboží a služeb a převodu průmyslových práv) a že jsou finančně a technologicky náročné.¹⁸

Dobiáš dále nabízí následující vymezení:

„[...] se jedná o smlouvu mezi investorem a dodavatelem, kteří mají své sídlo/místo podnikání/bydliště v různých státech. Nejvýznamnějšími obsahovými náležitostmi charakteristickými pro tento typ smluv jsou:

- a) stanovení ceny za dodání investičního celku;*
- b) vymezení času pro dodání investičního celku;*
- c) způsob provedení investičního celku a jeho charakteristiky po dodání.“¹⁹*

Dobiáš dále zdůrazňuje některé další typické rysy těchto smluv, jako je příprava projektu specializovanou firmou (typicky pověřenou ze strany investora/zadavatele) a výběr dodavatele/zhotovitele v tzv. tendrovém řízení. V neposlední řadě zmiňuje roli architekta nebo konzultačního inženýra při přípravě projektu. Architekt nebo konzultační inženýr následně vykonává dozor při realizaci projektu (typicky jako tzv. správce stavby ve smluvních podmínkách FIDIC).²⁰

Při popisu právní povahy mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků lze také klást větší důraz na její vlastnosti vzhledem k jiným smluvním typům a specifickým odpovědnostním vztahům (například při tzv. generálním dodavatelsví). Například Vích uvádí:

¹⁷ Tamtéž s. 413.

¹⁸ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ Monika; Květoslav RŮŽIČKA. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 283-284. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3.

¹⁹ Tamtéž s. 283-284.

²⁰ Tamtéž s. 284.

„Při vymezení právního charakteru dodávek investičních celků nutno pak uvážit, že nejde o pouhý prodej věci jakožto zboží, tj. o kupní smlouvu a dále, že nejde ani o klasickou smlouvu o dílo, i když se tomuto smluvnímu typu nejvíce přibližuje a často jako specifická smlouva o dílo kontrahuje a realizuje. [...]

Základní věcné znaky dodávek investičních celků možno označit tak, že daný předmět dodávky je charakterizován zejména:

- prvkem kompletace, kdy daný dodavatel investičního celku, označovaný také jako tzv. vyšší dodavatel, uskutečňuje příslušná plnění pro celek nejen ze své vlastní produkce, ale i dodávkami a činnostmi, které zabezpečuje od dalších dodavatelů z tuzemska i ze zahraničí (dovozu),

- prvkem kumulace odpovědnosti na straně zhotovitele celku, když tento zpravidla odpovídá objednateli (investorovi v tuzemsku či v zahraničí) za celkové výsledné vlastnosti zkompletovaného celku a nikoli pouze za jednotlivé dodávky a plnění, z nichž se daný investiční celek skládá. Tato souborná (komplexní) odpovědnost podstatně zjednodušuje a usnadňuje pozici objednatele celku zejména v tom, že se zhotovitel nemůže zbavit své souborné odpovědnosti odkazováním na odpovědnost dalšího subjektu, který je jeho poddodavatelem. K tomu přistupuje i zjednodušení jinak složitých a časově rozdílných počátků a konců záručních lhůt.²¹

Někteří další autoři (podrobněji viz níže, například Kališ, R., Marvanová M. a Kincl, M.) pak zdůrazňují v kontextu mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků, resp. v souvislosti s dodávkou investičních celků jako s transakcí, některé další typické znaky. Tak například Kališ hovoří o tom, že jedním ze znaků, který odlišuje dodávku investičních celků (a mezinárodní koupi zboží) od jiných investic je okamžitá platba či jiná krátkodobá návratnost.²²

Dále Kincl uvádí, že mezinárodní dodávky investičních celků jsou specifické natolik, že mohou přímo vyžadovat poskytnutí státních záruk (s ohledem na akceptovatelnost rizik oběma smluvními stranami).²³

Marvanová upozorňuje, že smlouvy na dodávky investičních celků představují ty vůbec nejsložitější z hlediska platebního zajištění (s ohledem na vysoké částky, delší období realizace dodávek a podobně).²⁴

²¹ VÍCH, Jan. *K problematice odstoupení od smlouvy, jejímž předmětem jsou dodávky investičních celků*. Praha : Právní praxe v podnikání. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 23. 6. 2015].

²² KALIŠ, Roman. *Mezinárodní investice jako předmět ochrany poskytované mezinárodním právem investičním*. Praha : Právní fórum. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 23. 6. 2015].

²³ KINCL, Michael. *Státní záruka jako forma veřejné podpory*. Praha : Právní fórum. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 23. 6. 2015].

S ohledem na výše uvedené lze pro potřeby této práce shrnout, že mezinárodní smlouvu o dodávce investičního celku lze charakterizovat jako ujednání mezi dvěma subjekty, ve kterém je přítomen dostatečně významný cizí prvek, jehož předmětem je dodávka investičního celku.

²⁴ MARVANOVÁ, Marie. *Zajišťování kontraktních platebních podmínek pomocí jednotlivých bankovních instrumentů*. Praha : Původní nebo upravené texty pro ASPI. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 23. 6. 2015].

2 Mezinárodní organizace významné pro úpravu mezinárodních smluv o dodávce investičních celků

Materie mezinárodních smluv o dodávce investičních celků se dosud nestala předmětem speciální úpravy mnohostranné mezinárodní smlouvy. Významnou úlohu proto hrají obchodní podmínky a vzorové smlouvy připravené odbornými či specializovanými vládními i nevládními mezinárodními organizacemi, případně též vzorové smlouvy používané na územní určitých států (významné jsou například tzv. VOB používané ve Spolkové republice Německo²⁵). Následující část práce stručně charakterizuje nejvýznamnější z těchto entit a shrnuje jejich přínos ve vztahu k pojednávané problematice.

Tato diplomová práce pojednává podrobněji o vybraných významných dokumentech, které vznikly na půdě Mezinárodního ústavu pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT), Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL) a Mezinárodní federace konzultačních inženýrů (FIDIC). Nad rámec výstupů těchto organizací by bylo vhodné zmínit i některé další dokumenty s významem pro mezinárodní dodávku investičních celků či pro investiční výstavbu jako takovou, zejména pak některé vzorové smlouvy vydávané Mezinárodní obchodní komorou, především Vzorovou smlouvu o dodávce na klíč pro investiční celky z roku 2003²⁶ a Vzorovou smlouvu o dodávce na klíč pro větší projekty z roku 2007²⁷ a dále vzorové doložky INCOTERMS z roku 2010²⁸ (jakož i stále využívaná verze těchto doložek z roku 2000), které lze využít zejména pro dodávky části investičního celku či technologického celku na základě kupní smlouvy v rámci investiční výstavby.

Pozornost by dále zasluhovaly Standardní dokumenty pro tendrová řízení ohledně dodávky investičního celku z roku 2006, ve znění revizí z roku 2007 a 2010²⁹, vydávané Světovou bankou, dále některé mezinárodní dodací podmínky (například Ženevské podmínky EHK OSN), některé návody a vzorové obchodní podmínky vydávané Evropskou

²⁵ VOB: online. *VOB Online English Version* [online]. Berlin : Beuth Verlag GmbH, 2016 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://www.vob-online.net/cn/d29ya2Zsb3duYW11PUluaGFsdFNIYXJjaCZsZXZlbD10cGwte3VjaGVyZ2VibmlzJmJcnVtYmxldmVsPTEmbGFuZ3VhZ2VpZD1lbg**.html>.

²⁶ ICC. *ICC model contract for the turnkey supply of an industrial plant*. Paris : ICC Pub. S.A, 2003. ISBN 9789284213238.

²⁷ ICC. *ICC model turnkey contract for major projects*. Paris : International Chamber of Commerce, 2007. ISBN 9789284213405.

²⁸ Incoterms 2010: *ICC rules for the use of domestic and international trade terms : entry into force 1 January 2011*. 2010. ISBN 9789284202171.

²⁹ 2007 SBDs: *Procurement of Works: Standard Bidding Document Procurement of Works May 2006 revised March & April 2007; May & August 2010*. The World Bank [online]. Washington D. C.: The World Bank Group, 2010 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/PROCUREMENT/0,,contentMDK:20483254~menuPK:84284~pagePK:84269~piPK:60001558~theSitePK:84266~isCURL:Y,00.html>>.

hospodářskou komisí OSN spolu s komentáři k těmto dokumentům, především: Všeobecné podmínky pro vývozní dodávky zařízení a strojů, č. 188³⁰; Všeobecné podmínky pro vývozní a dovozní dodávky a montáž zařízení a strojů, č. 188 A³¹; Dodatečné doložky o kontrole montáže zařízení a strojů v zahraničí, č. 188 B³²; Všeobecné podmínky pro montáž zařízení a strojů v zahraničí, č. 188 D³³; Všeobecné podmínky pro vývozní dodávky zařízení a strojů, č. 574³⁴; Všeobecné podmínky pro vývozní a dovozní dodávky a montáž zařízení a strojů č. 574 A³⁵; Všeobecné podmínky pro montáž zařízení a strojů v zahraničí, č. 574 D³⁶; Návod pro sestavování kontraktů o dodávce velkých investičních celků³⁷ a Návod pro sestavování kontraktů o mezinárodním převodu know-how ve strojírenském průmyslu³⁸. Za pozornost by konečně stála i Všeobecná pravidla a všeobecné podmínky smlouvy o provedení prací, smlouvy dodavatelské a smlouvy o poskytnutí služeb financovaných Evropským rozvojovým fondem³⁹, jakož i další dokumenty, nicméně pojednání o nich by dalece přesahovalo možnosti a cíle této práce.

2.1 Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva

Mezinárodním ústavem pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT) se sídlem v Římě byl v roce 1994 poprvé vydán významný text s názvem Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT (tzv. „UNIDROIT PICC“). Tento text byl pak přepracován do podoby dvou novějších vydání (z roku 2004 a 2010), které však nejsou revizí starší edice (například edice z roku 2010 přidává toliko 26 nových článků a samotný text pozměňuje jen marginálně). Zásady mezinárodních obchodních smluv představují výstup snahy o soukromou kodifikaci práva mezinárodního obchodu do systému pravidel využívaných praxí. Cílem je reflexe praxe mezinárodního obchodu, na kterou legislativa reaguje spíše nepružně. Přínosem tohoto textu je vzorová formulace principů, která umožňuje stranám

³⁰ ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ KOMORA. *Standardní obchodní podmínky EHK OSN*. Praha: Československá obchodní komora, 1974. s. 9-16. ISBN neuvedeno.

³¹ Tamtéž s. 39-62.

³² Tamtéž s. 63-70.

³³ Tamtéž s. 71-88.

³⁴ Tamtéž s. 89-108.

³⁵ Tamtéž s. 109-133.

³⁶ Tamtéž s. 142-159.

³⁷ ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE. *Guide on Drawing Up Contracts for Large Industrial Works*. New York : United Nations, 1973. ISBN neuvedeno.

³⁸ ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE. *Guide for Use in Drawing Up Contracts Relating to the International Transfer of Know-how in the Engineering Industry*. New York : United Nations, 1970. ISBN neuvedeno.

³⁹ Decision No 3/90 of the ACP-EEC Council of Ministers of 29 March 1990 adopting the general regulations, general conditions and procedural rules on conciliation and arbitration for works, supply and service contracts financed by the European Development Fund (EDF) and concerning their application. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné z: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21990D1231\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21990D1231(01))>.

prostřednictvím odkazu učinit dané principy závaznými mezi stranami. Součástí jsou i ustanovení, o jejichž obsahu lze hovořit jako o obvyčejových pravidlech mezinárodního obchodu.

Čl. 1.9 UNIDROIT PICC například výslovně stanoví, že strany jsou vázány praxí, kterou mezi sebou zavedly a také praxí obecně známou a pravidelně dodržovanou v mezinárodním obchodu v daném odvětví (vyjma případů, kdy by dodržování takovéto praxe bylo nepřiměřené).

Samotný dokument UNIDROIT PICC se skládá z preambule a jedenácti tematicky rozdělených kapitol⁴⁰. Komentované znění UNIDROIT PICC obsahuje návrh smluvních doložek, které umožňují buď sjednat použití zásad UNIDROIT PICC jako celku, nebo je vybraných částí. Použitím UNIDROIT PICC je možné také doplnit ustanovení rozhodného hmotného práva smlouvy⁴¹. Nejzásadnější jsou bezesporu ustanovení první kapitoly, který zakotvuje princip smluvní svobody, *pacta sunt servanda*, povinnost stran jednat v dobré víře (kterou zdůrazňuje i rozhodovací praxe českých soudů, která dovodila, že systematické nedodržování zákona se nemůže ustálit jako obchodní zvyklost⁴²) a dále výše zmíněnou zásadu dodržování zavedených obchodních zvyklostí.

Podle ustanovení § 545 z. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, v účinném znění (dále jen „občanský zákoník“) vyvolává právní jednání účinky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran. Komentář⁴³ ke zmíněnému ustanovení dodává:

„Zatímco v případě zvyklostí jde o způsob jednání zachovávaný obecně těmi, kteří určitou činnost vykonávají, v případě zavedené praxe stran jde o způsob jednání zachovávaný konkrétními subjekty ve vzájemných vztazích. Zvyklosti ani zavedená praxe stran nejsou samy o sobě právně závazné. Uplatňují se pouze tehdy, pokud tak stanoví zákon nebo pokud na ně odkážou samotní účastníci právního jednání.“

Nejvyšší soud pak ve svém rozsudku ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4932/2009⁴⁴ vymezuje:

⁴⁰ Kapitola 1: Obecná ustanovení; Kapitola 2: Uzavření smlouvy a oprávnění zástupců; Kapitola 3: Platnost; Kapitola 4: Výklad; Kapitola 5: Obsah, práva třetích stran a podmínky; Kapitola 6: Plnění; Kapitola 7: Vadné plnění; Kapitola 8: Započtení; Kapitola 9: Přechod práv, přechod povinností a přechod práv a povinností ze smlouvy; Kapitola 10: Promlčecí lhůty; Kapitola 11: Pluralita oprávněných a povinných.

⁴¹ UNIDROIT INTERNATIONAL INSTITUTE FOR THE UNIFICATION OF PRIVATE LAW. *Unidroit principles of international commercial contracts*, 2010. [2010 ed.]. Rome : Unidroit, 2010. ISBN 88-864-4919-4.

⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2011 sp. zn. 32 Cdo 4932/2009. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfpwgxzze2da>>.

⁴³ LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2014. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

„Obchodní zvyklostí je ustálená obchodní praxe (pravidla v ní zachovávaná), která je dodržována účastníky obchodních vztahů. Některá pravidla jsou uplatňována všeobecně v obchodě, jiná jen v některém obchodním odvětví. Další zvyklosti se mohou vztahovat jen k určitému druhu obchodů či k určitému druhu zboží (dílů), nebo mohou být omezeny jen na určitou územní oblast. I když obchodní zvyklosti regulují chování subjektů práva, neuplatňují svoji regulativní schopnost samy, ale na základě příslušných ustanovení právních předpisů. Nejsou samy o sobě právní normou ani pramenem práva a právního významu nabývají jen na základě a v rámci právní normy.“

UNIDROIT PICC obsahují obdobný (byť odlišně formulovaný) výčet zdrojů, ze kterých pramení (toliko implicitní) účinky právního jednání ve svém čl. 5.1.2 – povaha a účel závazku, praxe ustálená mezi stranami a zvyklosti, dobrá víra a poctivé jednání a konečně přiměřenost.

Principy UNIDROIT tedy mohou, pokud si strany ujednají jejich použití, vyplnit bílá místa ve smluvní úpravě prostřednictvím vhodných pravidel, jejichž dodržování je v praxi pravidelné či podle kterých je třeba ustanovení smlouvy interpretovat. V tomto kontextu je podle § 558 občanského zákoníku stanoveno, že v právním styku podnikatelů se přihlíží k obchodním zvyklostem zachovávaným obecně a také k tzv. odvětvovým zvyklostem (rozhodovací praxe soudů dovodila, že odvětvová zvyklost se může ustálit i v určitém regionu⁴⁵), nicméně lze to vyloučit ujednáním stran. Pokud tedy strany ujednají použití některé zásady UNIDROIT PICC, mají účinky uplatnění této zásady přednost před ustanoveními zákona, která nemají donucující povahu⁴⁶.

O obchodních zvyklostech dovodila rozhodovací praxe českých soudů zejména, že existence okolností, které mohou eventuálně založit obchodní zvyklost, je otázkou skutkovou, nikoli právní a je třeba je tedy dostatečně konkrétně tvrdit a takto i dokazovat. V případě sporu není třeba dokazovat pouze ty zvyklosti, jejichž existenci lze považovat za notoriету⁴⁷.

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4932/2009. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfpw64s7g5pxg5dsl4zdcmq>>.

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4862/2008. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgbpwxzygy3de>>.

⁴⁶ Ustanovení § 558 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfuya>>.

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 3.2.2010, sp. zn. 1 Afs 103/2009. Nejvyšší správní soud [online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 [cit. 5.7.2015]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0026_1Afs_130_20130611104419_prevedeno.pdf>.

Pro doplnění historického kontextu pak není bez zajímavosti přenos důkazního břemene, který dovodila prvorepubliková rozhodovací praxe a podle které má žalovaný případně dokázat, že mu obchodní zvyklost nebyla známa⁴⁸.

Obecně lze říci, že aplikace UNIDROIT PICC při použití českého práva jako rozhodného není problematická zejména s ohledem na skutečnost, že řada článků přesně odpovídá ustanovením občanského zákoníku⁴⁹. Z některých rozdílů oproti právní úpravě účinné v České republice (zejména oproti ustanovením občanského zákoníku) lze například uvést, že UNIDROIT PICC ve svém čl. 4.7. stanoví, že pokud je smlouva vypracována ve dvou či více jazykových verzích se stejnou platností (pravidelně půjde o více jazykových verzí s platností originálu), má v případě odchylek v obsahu textů přednost znění v tom jazyce, ve kterém byla smlouva vypracovávána.

Z odchylek oproti ustanovením z. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, pak nacházíme rovněž několik, tak například čl. 2.2.2 UNIDROIT PICC předpokládá možnost konkludentního vzniku zástupčího oprávnění, čl. 2.2.8 pak předpokládá za určitých podmínek právo smluvního zmocněnce udělit substituční plnou moc aniž by to bylo stranami výslovně ujednáno. Bez zajímavosti pak není ustanovení čl. 3.1.2, které stanoví, že ke vzniku, změně či zániku závazku postačí toliko dohoda stran bez dalšího. Komentované znění zmíněného článku pak uvádí, že koncept reálného závazku, kdy právní následky jsou vázány na další nastalou skutečnost po samotném souhlasném projevu vůle, je s moderní praxí mezinárodního obchodu slučitelný jen složitě⁵⁰, a proto předmětný článek konstruuje všechny smlouvy jako konsenzuální.

Aplikace UNIDROIT PICC na mezinárodní smlouvy o dodávce investičních celků může být vhodným doplněním komplexních smluv, například při použití smluvních vzorů FIDIC případě výstavbového projektu, popřípadě i tehdy, kdy není pro dodávku investičního celku použita vzorová smlouva. Aplikace UNIDROIT PICC však nemůže nahradit podrobná ujednání standardní pro projekty spočívající v dodávce technologicky či jinak náročného investičního celku.

⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 10. 9. 1924 sp. zn. Rv I 772/24. Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojsgrpxmyl2nz4v6nbrgm3q>>.

⁴⁹ Srov. např. čl. 2.1.2 Principů mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT 2012 a ustanovení Části čtvrté, Hlava I., díl 2 z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění.

⁵⁰ UNIDROIT INTERNATIONAL INSTITUTE FOR THE UNIFICATION OF PRIVATE LAW. *Unidroit principles of international commercial contracts*, 2010. [2010 ed.]. Rome : Unidroit, 2010. s. 95. ISBN 88-864-4919-4.

2.2 Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo

Významnou organizací, jejíž činnost se dotýká pojednáváného tématu, je Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL). Tento orgán OSN se zabývá kodifikací a progresivním rozvojem mezinárodního práva v oblasti mezinárodního obchodu a přípravou dokumentů závazných, jakož i textů doporučující povahy.

Právní příručka pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987 (dále také jen „příručka“) je významný doporučující dokument pokrývající ve dvaceti devíti kapitolách⁵¹ proces mezinárodní dodávky investičního celku od hodnocení rizik v rámci předmluvní fáze až po řešení sporů. Systematicky doporučuje komplexní postup zobrazený pro širokou škálu projektů. Ve předmluvě příručky se uvádí, že její vypracování bylo motivováno snahou napomoci méně rozvinutým zemím zejména s ohledem na jejich postupnou industrializaci⁵². Autor příručky definuje investiční celek jako objekt, který propojuje jedno nebo více větších zařízení a technologický proces k produkci výstupu⁵³.

Příručka představuje prakticky orientovaný text upozorňující na některá existující rizika při projektech dodávky investičních celků a nabízí některé varianty jejich předcházení a rozložení mezi smluvní strany. První část dokumentu se zabývá činnostmi před začátkem samotné přípravy smlouvy. Upozorňuje například na některé nevýhody studií proveditelnosti a udržitelnosti projektu vytvořených subjektem, který později na projektu dále participuje. Dále se můžeme setkat s doporučeními směřujícím k volbě, zda zadat celý projekt jedinému zhotoviteli, který může nabízet vyšší cenu v důsledku toho, že čelí více rizikům, ale zároveň může flexibilněji reagovat na některé potřeby objednatele, nebo zda volit cestu zadání více zhotovitelům. Dále se věnuje variantám vyhledání nejvhodnějšího zhotovitele a výhodám či nevýhodám výzvy k podávání nabídek.

⁵¹ Kapitola I. Předmluvní studie, Kapitola II. Volba přístupu ke smluvní úpravě, Kapitola III. Volba zhotovitele a uzavření smlouvy, Kapitola IV. Obecné poznámky o přípravě smlouvy, Kapitola V. Popis prací a záruka kvality, Kapitola VI. Převod technologie, Kapitola VII. Cena a platební podmínky, Kapitola VIII. Dodávka vybavení a materiálu, Kapitola IX. Práce na staveništi, Kapitola X. Správce stavby, Kapitola XI. Podzhotovitel, Kapitola XII. Kontrola a testování během výroby a výstavby, Kapitola XIII. Dokončení, předání a převzetí, Kapitola XIV. Přechod nebezpečí, Kapitola XV. Přechod vlastnického práva k majetku, Kapitola XVI. Pojištění, Kapitola XVII. Zajištění a utvrzení závazku, Kapitola XVIII. Zpoždění, závady a jiné vady plnění, Kapitola XIX. Smluvní pokuta a sankční doložka, Kapitola XX. Náhrada škody, Kapitola XXI. Vyloučení odpovědnosti, Kapitola XXII. Doložka o smluvních obtížích, Kapitola XXIII. Doložky o menších změnách (variacích), Kapitola XXIV. Přerušování výstavby, Kapitola XXV. Ukončení smlouvy, Kapitola XXVI. Dodávky náhradních dílů a služeb po výstavbě, Kapitola XXVII. Přechod práv a povinností ze smlouvy, Kapitola XXVIII. Volba práva, Kapitola XXIX. Řešení sporů.

⁵² UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York: United Nations, 1988, xv, 346 s. ISBN 92-113-3300-8.

⁵³ „An industrial work is an installation which incorporates one or more major pieces of equipment and a technological process to produce an output.“

Ve druhé části pak Právní příručka pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987 upozorňuje na časté problémy při přípravě smluv – doporučuje se například volit jedinou jazykovou verzi smlouvy, a pokud už je jich smlouva vyhotovena ve více jazykových verzích, určit, která jazyková verze má přednost a případně nastavit jiný mechanismus řešení sporů souvisejících s odlišnostmi jazykových verzí. Dále se text věnuje přípravě technických podkladů – která ze smluvních stran je má připravovat a jaké jsou výhody a nevýhody pro jednotlivé typy projektů, a rovněž je zdůrazněna nutnost přípravy dostatečně detailních podkladů. Jako na praktické riziko dále dokument upozorňuje na možné nároky třetích stran související s převodem technologie a se skutečností, že druhá strana musí o technologii poskytnout alespoň část poznatků nezbytných k dosažení účelu smlouvy. Rovněž prakticky orientovaná jsou doporučení týkající se volby vhodné metody ocenění projektu a výhod a nevýhod jednotlivých druhů (fixní cena, jednotková cena, refundace nákladů) s ohledem na charakter konkrétního projektu a rizika s ním spojená s tím, že by forma stanovení ceny projektu měla odpovídat předvídatelnosti výše nákladů, množství prací apod.

V příručce je dále také upozorněno na potřebnost mechanismu změn ceny v závislosti na nepředvídatelných okolnostech, chybných pracovních podkladech připravených objednatelem, v případě změn na projektu či v jiných situacích. Příloha ke kapitole VII. nabízí také vzorovou klauzuli pro výpočet změny ceny v závislosti na změnách v ceně výstavby navázáním smluvní ceny na hladinu cen zboží a služeb (inflační nebo také indexační doložka). Doporučuje rovněž zvážit při smluvní úpravě ceny další hlediska a případně smluvně navázat cenu díla na směnný kurz mezi dvěma měnami či košíkem měn. S obdobnou podrobností je v příručce pojednáno o možnosti volby platebních podmínek a to tak, že jsou srovnány výhody a nevýhody platby za dílo předem, v průběhu realizace, v určité době po předání či převzetí díla nebo zda ujednat splatnost části ceny až po uplynutí záruční doby.

Dále je doporučeno smluvně ošetřit odpovědnost dodavatelů či subdodavatelů za dodávky vybavení a materiálu zejména v případech, kdy vystupuje více subjektů na straně dodavatele či subdodavatele a zhotovitele či podzhotovitele tak, aby bylo pokud možno jasné, kdo odpovídá za převzetí a uskladnění konkrétní dodávky vybavení a materiálu. Toto doporučení může být problematické například z pohledu francouzského občanského zákoníku⁵⁴, který v ustanovení čl. 1792-4 předpokládá v některých případech solidární

⁵⁴ Francie. Zákon Code civil ze dne 21. 3. 1804, úplné znění ze dne 16. 3. 2016. In: *Legifrance* [Le service public de la diffusion du droit]. Secrétariat général du gouvernement [cit. 25. 3. 2016]. Dostupné z: <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>>.

odpovědnost podzhotovitele. Obdobně by mělo být podrobně stanoveno, zda bude zhotovitel na staveništi používat jen stroje a zařízení, které si sám zajistí nebo zda bude některou techniku dodávat objednatel. Strany by měly dále stanovit harmonogram přípravných prací na staveništi, kdo je bude provádět, jak bude zajišťován přístup druhé strany do prostor staveniště a k jakému datu budou provedeny, resp. kdy budou zahájeny práce na samotném projektu. S tím souvisí i doporučení smluvně upravit možnost průběžných kontrol a testů během výstavby k zajištění postupu podle příslušné dokumentace.

V příručce se jednoznačně počítá s participací správce stavby na projektu. Stranám je doporučeno jasně vymezit jeho oprávnění především kvůli možnosti (za určitých okolností) ukládat povinnosti zhotoviteli a také s ohledem na skutečnost, že správce stavby by měl při udělování pokynů zhotoviteli vystupovat jako zástupce objednatele (například při udělení pokynů k překlenutí chyby či nejasnosti k technické dokumentaci). Příručka nadto shrnuje, že smlouva může zakazovat zhotoviteli využít služeb podzhotovitelů a zdůrazňuje, že to může být řešení vhodné z hlediska ochrany duševního vlastnictví, informací apod. nebo lze smluvně upravit situaci, kdy výběr podzhotovitele nebude plně záležitostí zhotovitele, ale objednatel bude na volbě různou formou participovat (bude informován, výběr bude podroben konzultaci s objednatelem, případně bude objednatel spolurozhodovat nebo bude mít možnost podat odůvodněné námitky apod.).

Stranám se doporučuje se dohodnout na tom, kdo bude podzhotovitelem ještě než bude uzavřena samotná hlavní smlouva. Konkrétně v případě stanovení ceny projektu formou refundace nákladů zhotovitele doporučuje příručka smluvně zakotvit povinnost zhotovitele vyhledat vhodné podzhotovitele formou výzvy k podání nabídek. Samotné podzhotovitele by v takovém případě vybíral objednatel na základě jejich nabídek. Tento postup je logický s ohledem na enormní zájem objednatele na kontrole nákladových cen zhotovitele resp. podzhotovitele při daném způsobu stanovení ceny díla, ačkoli, jak uvádí i příručka, nemusí být v praxi nejvhodnější pro vysoce specifické služby či zboží, a to s ohledem na skutečnost, že na trhu nemusí v daném čase existovat dostatečný počet subjektů, které by mohly podat příslušnou nabídku. Nadto lze uvést, že pořizovací cena nemusí být v případě specifických technologických celků, materiálů či jiných technických řešení, reflektujících nejnovější stav vědy uvedený úspěšně do praxe, rozhodující s ohledem na eventuální nižší provozní náklady, náklady na údržbu či prodlouženou životnost apod.

Pro případy výstavbových projektů obsahuje občanský zákoník speciální úpravu odpovědnosti zhotovitele resp. podzhotovitele (občanský zákoník používá rozšiřující pojem „poddodavatel“ a potenciálně tak rozšiřuje odpovědnost i na další subjekty), ale i dalších

subjektů práva, konkrétně subjektu, který vypracoval stavební dokumentaci a subjektu, který prováděl dozor nad stavbou⁵⁵. Tato odpovědnost je konstruována jako solidární a objektivní a s možností liberace za podmínek stanovených pro každý subjekt zvlášť. Úprava je považována za dispozitivní⁵⁶.

Samostatná kapitola je v příručce věnována dokončení, předání a převzetí investičního celku. Doporučuje smluvně stanovit termínů dokončení (obvykle jde o termín, který nastane jako první), předání zhotovitelem a přijetí objednatelem. Podle ustanovení § 2603 a násl. občanského zákoníku je dílo provedeno, je-li dokončeno a předáno. Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu a objednatel přebírá dílo bez výhrad nebo s výhradami – zákon tedy nepočítá s možností odmítnutí přijetí díla, se kterým počítá příručka. Ustanovení je považováno za dispozitivní⁵⁷. Podobnou konstrukci obsahuje i francouzský občanský zákoník⁵⁸ ve svém čl. 1792-6 s tím, že objednateli svědčí roční lhůta, která začíná běžet převzetím a po kterou má nárok vytýkat vady, aby následně došlo k uvedení díla do stavu odpovídajícímu smluvnímu ujednání. Ke smluvnímu ujednání omezujícímu tuto formy odpovědnosti za vady by se nepřihlíželo (čl. 1792-5).

Jedná se o výrazný posun oproti starší zákonné úpravě § 554 z. č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2013, (dále jen „obchodní zákoník“) podle které byla povinnost zhotovitele splněna až řádným ukončením provádění díla a jeho předáním⁵⁹. Podle úpravy obchodního zákoníku tedy nebylo vadné dílo provedené ani v případě, kdy jej objednatel převzal, strany si však mohly sjednat možnost vzniku nároku zhotovitele na zaplacení kupní ceny i v takovém případě⁶⁰ nebo jej vázat např. na předání předmětu díla⁶¹. Nad rámec tohoto je vhodné doplnit, že pro dodávku investičních celků uvádí Chalupa:

⁵⁵ Ustanovení § 2630 odst. 1, odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezf6obzfuya>>.

⁵⁶ HECZKO, Tomáš. Spoluodpovědnost za vady díla, jehož předmětem je stavba. *Právní rozhledy*. 2015, roč. 23, č. 13-14, s. 457. ISSN 1210-6410.

⁵⁷ HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

⁵⁸ Francie. Zákon Code civil ze dne 21. 3. 1804, úplné znění ze dne 16. 3. 2016. In: *Legifrance* [Le service public de la diffusion du droit]. Secrétariat général du gouvernement [cit. 25. 3. 2016]. Dostupné z: <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>>.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 3. 2002 sp. zn. 29 Odo 11/2001. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgjp4s7g5pxg5dsl4ztima>>.

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2003 sp. zn. 32 Odo 631/2002. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgrpxa4s7giyv643uojptoojz>>.

„V případě tzv. vícečetných vad téhož zboží (díla) zcela rozdílného charakteru je nutno každou vadu zboží (díla) posuzovat samostatně včetně její reklamace a volby formy nároku z odpovědnosti za vady, zvláště jedná-li se souběžně jak o vady odstranitelné, tak i neodstranitelné. Tento stav je typický při výstavbě budov a dodávek rozsáhlejších investičních celků.“⁶²

Občanský zákoník tedy předpokládá povinnost objednatele převzít i dílo, které trpí vadami, pokud je způsobilé sloužit svému účelu a právo zhotovitele na zaplacení ceny díla vzniká provedením díla⁶³, neujednávají-li si strany jinak⁶⁴. Výslovně je stanoveno, že objednatel nemá právo odmítnout převzetí stavby pro drobné vady, které nebrání nebo podstatně neomezuje užívání stavby funkčně nebo esteticky⁶⁵. Úprava Občanského zákoníku⁶⁶ i Obchodního zákoníku⁶⁷ pak váže vznik nároku na zaplacení ceny díla na faktický úkon, nikoli následné sepsání potvrzení či jiný dvoustranný úkon.

Speciální úpravu pak obsahuje Občanský zákoník pro dílo, které je prováděno postupně a jednotlivé stupně lze odlišit. Takové dílo lze předat i převzít po částech. Komentář nadto uvádí:

„Lze dovodit, že budou-li obě podmínky naplněny, bude se moci objednatel domáhat předání dílčí části (resp. dílčích částí) díla před jeho celkovým dokončením. Ale stejně tak by se mohl zhotovitel za stejných podmínek zřejmě domáhat převzetí jednotlivých stupňů dokončeného díla.“⁶⁸

Výslovná úprava podobné situace (díla prováděného postupně) v obchodním zákoníku, zcela chyběla, bylo však možné si takováto práva a povinnosti sjednat smluvně.

Příručka upozorňuje na možnost stanovit datum zahájení nebo úspěšného ukončení testů za datum dokončení projektu. Tato možnost se tedy v případě práva České republiky

⁶² CHALUPA, Luboš. *Souběh nároků z odpovědnosti za vady a na náhradu škody*. Praha : Právní rádce. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 28. 7. 2015]

⁶³ Ustanovení § 2610 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezsf6obzfuya>>.

⁶⁴ HULMÁK, Milan et. al. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

⁶⁵ Ustanovení § 2628 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezsf6obzfuya>>.

⁶⁶ Ustanovení § 2610 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezsf6obzfuya>>.

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 12. 2002 sp. zn. 29 Odo 416/2001. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgnpxg4s7gvpxg5dsl4ytmma>>.

⁶⁸ HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

jako rozhodného hmotného práva smlouvy nejeví jako přípustná s ohledem na pojetí provedení díla jako faktické skutečnosti, které bylo vlastní českému právu již před rekodifikací soukromého práva⁶⁹.

Na tomto místě je důležité poznamenat, že občanský zákoník dále stanoví, že soud nepřizná objednateli, který převzal dílo bez výhrad, právo na zjevné vady díla. Soud dále:

*„[...] nepřizná právo ze skryté vady, které objednatel neoznámil bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při dostatečné péči zjistit, nejpozději však do pěti let od převzetí stavby, namítne-li druhá strana, že právo nebylo uplatněno včas. Totéž platí o skryté vadě projektové dokumentace a o jiných obdobných plněních.“*⁷⁰

Z dikce citovaného ustanovení je zřejmé, že zmíněné nároky objednatele ze skrytých vad díla se za popsanych okolností promlčují a pro projekt je tedy podrobná úprava data předání a případných zkoušek naprosto klíčová.

Mezi zmíněnými fázemi procesu realizace, tedy dokončení, předání a přijetí celku mohou strany podle příručky v případě, kdy je to vhodné, ponechat záměrně prodlevu, během které budou prováděny a případně opakovány testy jednotlivých funkcionalit celku, případně bude investiční celek provozován ve zkušebním režimu. V takovém případě by strany měly upravit odpovědnost za dodávku zboží či služeb potřebných pro provoz v tomto období.

Obdobnou pozornost věnuje příručka doporučením týkajícím se přechodu rizika vzniku škody na díle, dodávkách materiálu a vybavení. Upozorňuje, že v mnohých právních řádech se mění právní režim věci po jejím zabudování do celku (kdy věc „ztrácí samostatnou identitu“). Toto je případ i práva České republiky s ohledem jednak na superficiální zásadu zavedenou občanským zákoníkem (§ 506), na skutečnost, že rozhodovací praxe soudů došla v minulosti k závěru, že:

*„Stavba jako věc ve smyslu práva zpravidla vzniká v okamžiku, kdy je již jednoznačným a nezaměnitelným způsobem patrně alespoň dispoziční řešení prvního nadzemního podlaží,“*⁷¹

a dále na úpravu přechodu vlastnického práva podle ustanovení občanského zákoníku o smlouvě o dílo (§ 2599 a násl.) a na úpravu příslušenství věci tamtéž (§ 505). Podle příručky

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2009 sp. zn. 32 Cdo 2592/2008. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfpxa4s7gi2f643uojptqojr>>.

⁷⁰ Ustanovení § 2629 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfuya>>.

⁷¹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 1995 sp. zn. 3 Cz 57/92. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojzgvpxa4s7g5pxg5dsl4zdzdmi>>.

je nadto doporučeno, aby zhotovitel nesl odpovědnost za nářadí a vybavení, které dopravil na staveniště za účelem provádění prací.

Příručka dále věnuje samostatnou kapitolu přechodu vlastnického práva a zdůrazňuje význam této otázky v oblasti pojištění, zdanění, odpovědnosti vůči třetím subjektům a eventuální možnosti vést výkon rozhodnutí na předmětné věci apod. Příručka upozorňuje na shora zmíněnou problematiku přechodu vlastnického práva k věci po jejím zabudování do celku v rámci prací.

V kontextu českého práva se nově budovaná stavba stává součástí pozemku a je již během stavby vlastnictvím vlastníka pozemku (nejde-li o právo stavby) ačkoli u stavby na objednávku nese zhotovitel nebezpečí škody nebo zničení stavby až do jejího předání (odpovědnost konstruována jako objektivní s možností liberace)⁷². Objednatel pak nese nebezpečí škody na věci, kterou opatřil pro provedení díla⁷³.

V oblasti pojištění doporučuje příručka smluvně zakotvit pojištění jak majetku, tak i odpovědnosti, a to spolu s riziky, proti kterým má být pojištění podle smlouvy zajištěno, jak smluvní strany, tak i další entity, které mají být pojištěny, a to na minimální částku, na kterou má být pojišťováno a dobu, která má být pojištěním kryta.

Co do zajištění závazku příručka doporučuje zajistit závazek zhotovitele například ručením třetího subjektu – takto je doporučeno zajistit, že navrhující strana nestáhne svou nabídku podanou na výzvu k podávání nabídek (analogicky míní příručka i situaci, kdy uchazeč stáhne svou nabídku před ukončením zadávacího řízení veřejné zakázky), řádné plnění podle smlouvy a vrácení záloh. Může jít o zajištění peněžní (například formou bankovní garance nebo smluvních pokut) nebo peněžní utvrzení dluhu (zejména formou smluvní pokuty) nebo formou finanční (či bankovní) záruky⁷⁴.

S ohledem na komplexnost projektu realizace výstavby investičního celku doporučuje příručka věnovat pozornost případům vadného plnění. Rozlišuje dvě základní a žádoucí práva svědčící objednateli v případě vadného plnění – možnost požadovat na zhotoviteli zjednání nápravy a možnost vypovězení smlouvy v případech intenzivnějších vad plnění. S ohledem na konkrétní případ je doporučeno zvážit smluvní zakotvení možnosti objednatele dát zhotoviteli na výběr z více alternativ jak zjednat nápravu (například umožnit úpravy celku

⁷² Ustanovení § 2624 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezsf6obzfuya>>.

⁷³ Ustanovení § 2598 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgezsf6obzfuya>>.

⁷⁴ UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York : United Nations, 1988. xv, s. 182-195. ISBN 92-113-3300-8.

a jeho uvedení do souladu se stavem sjednaným ve smlouvě nebo zhojit vady jinak)⁷⁵. Obdobně je problematika upravena i v občanském zákoníku⁷⁶.

Ohledně náhrady škody doporučuje příručka vzít v úvahu snížení hodnoty majetku poškozené strany, náklady utrpěné poškozenou stranou, které by nemusely být vynaloženy, pokud by škůdce plnil řádně, náklady vynaložené poškozenou stranou uhrazené třetím subjektům z titulu odpovědnosti škůdce a ušlý zisk. Stranám je doporučeno buď ponechat úpravu odpovědnosti za škodu na pravidlech rozhodného práva smlouvy nebo zvážit systém odpovědnosti odchylný, a to včetně případných liberačních důvodů⁷⁷. Pro výstavbové projekty poskytují vzor vyváženého systému rozložení rizik a odpovědnosti za škodu doplněný povinností včasného varování⁷⁸ vhodný pro specifický typ projektu s ohledem na faktory jako je způsob stanovení ceny, odpovědnost za vady smluvní dokumentace apod. smluvní vzory FIDIC⁷⁹, o kterých bude pojednáno dále.

K výše uvedenému je vhodné uvést, že smluvní omezení odpovědnosti je v případě mezinárodních smluv o dodávce investičních celků běžnou praxí. Vích k tomu uvádí:

"Ve smluvní praxi dodávek investičních celků zpravidla dochází také ke smluvnímu uplatnění limitace rozsahu náhrady některých druhů škod (limitation of liability). Obvykle se limituje:

- rozsah náhrady škody z titulu opožděného plnění investičního celku,*
- rozsah veškerých odškodnění (liquidated damages) z titulu vadnosti dodávky celku nebo jeho ucelených (provozně) částí, která spočívá v nedosažení sjednaných výkonových parametrů (např. limit 3 % z ceny kontraktu),*
- rozsah náhrady škody z titulu odpovědnosti za právní vady."⁸⁰*

K výše uvedeným se shoduje i Marek, který uvádí, že zahraniční praxe připouští limitaci veškeré škody, která může vzniknout v souvislosti s transakcí, jejímž předmětem je

⁷⁵ UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York : United Nations, 1988. xv, s. 196-225. ISBN 92-113-3300-8.

⁷⁶ § 2615 odst. 2, § 2106 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfuya>>.

⁷⁷ UNIDROIT INTERNATIONAL INSTITUTE FOR THE UNIFICATION OF PRIVATE LAW. *Unidroit principles of international commercial contracts*, 2010. [2010 ed.]. Rome : Unidroit, 2010. s. 226-240. ISBN 88-864-4919-4.

⁷⁸ KLEE, Lukáš. *Lex constructionis aneb zásady závazkových vztahů ve stavebnictví*. Právní rozhledy. 2011, roč. 19, č. 3, s. 121. ISSN 1210-6410.

⁷⁹ KLEE, Lukáš. *Delivery Methods Under Fidic Forms of Contract. The Lawyer Quarterly* [online]. 2013, vol. 3, no. 2, s. 164–168 [cit. 3. 8. 2015]. ISSN: 1805-840X. Dostupné z: <<http://www.ilaw.cas.cz/tlq/index.php/tlq/article/view/75/62>>.

⁸⁰ VÍCH, Jan. *Limitace škody v mezinárodním obchodu*, Ekonom č. 18, 1996, k tomu srov. též ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš. *Obchodní zákoník. Komentář. 5. vydání*. Praha : C. H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-097-4.

dodávka investičního celku. Pokud by tato limitace nebyla smluvně zakotvena, je pravděpodobné, že by hrozící rizika nebyla pro zhotovitele ekonomicky únosná.⁸¹

Příručka dává stranám na zvážení možnost zahrnutí tzv. „hardship“ doložky (označované též jako ujednání pro případ podstatné změny okolností). Jako výhodu její inkorporace vyzdvihuje možnost zajistit pokračování plnění smlouvy i v situaci, kdy dojde ke „změně hospodářských, finančních, právních nebo technologických faktorů, které mají nepříznivé ekonomické důsledky na jednu ze smluvních stran, které činí plnění jejich povinností ze smlouvy komplikovanějším“⁸², jako nevýhodu pak nižší stabilitu smlouvy jako celku⁸³.

Smluvní vzory FIDIC, označované jako tzv. „international best practice documents“⁸⁴ tuto doložku neobsahují⁸⁵, naproti tomu občanský zákoník dispozitivně⁸⁶ stanoví za určitých okolností právo strany, která je dotčena změnou okolností domáhat se obnovení jednání o smlouvě,⁸⁷ a to při splnění podmínek i soudní cestou⁸⁸. Starší judikatura nadto mimo jiné dovozovala, že tato doložka je součástí každé úplatné smlouvy⁸⁹.

Kapitola XXIII. příručky je věnována doložkám o menších změnách („variacích“⁹⁰) a doporučuje upravit smluvně mechanismus pro případ potřeby odchylky od smluvních ujednání či projektové dokumentace (například z důvodu nepředvídatelných překážek, změny legislativy, technologického pokroku apod.). Příručka navrhuje (včetně vzorových smluvních ustanovení) dva přístupy k variacím – povinnost zhotovitele řídit se pokynem objednatele

⁸¹ MAREK, Karel. *K limitaci škody a smluvním pokutám*. Praha : Právní fórum. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 3. 8. 2015].

⁸² UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York : United Nations, 1988. xv, s. 242. ISBN 92-113-3300-8. (Překlad autora. V originále: „[...] a change in economic, financial, legal or technological factors that causes serious adverse economic consequences to a contracting party, thereby rendering more difficult the performance of his contractual obligations.“)

⁸³ UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York : United Nations, 1988, xv, s. 241-247. ISBN 92-113-3300-8.

⁸⁴ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xvi, 438 s. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-620-2.

⁸⁵ LORENZ & PARTNERS CO., LTD., Newsletter No. 119 (EN): *Comparison of commonly used Hardship and Force Majeure Clauses* [online]. 2014. s. 13 [cit. 2015-08-04]. Dostupné z: <http://www.lorenz-partners.com/de/newsletter-broschueren/doc_download/325-n119-comparison-of-commonly-used-hardship-and-force-majeure-clauses>.

⁸⁶ HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání*. Praha : C. H. Beck, 2014. 1335 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

⁸⁷ Ustanovení § 1765 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfuya>>.

⁸⁸ Ustanovení § 1766 odst. 1, odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfuya>>.

⁸⁹ Československá republika. Rozhodnutí NS Československé republiky ze 17. 5. 1922, sp. zn. Rv I 407/22. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgjp4s7geyf643uojptgnzx>>.

⁹⁰ V anglickém originále „variations“, termín nemá zcela přesný český ekvivalent.

k provedení změny o předem smluvně vymezeném rozsahu či parametrech, případně povinnost zhotovitele řídit se pokynem ke změnám s výjimkou případů, kdy by k nim vznášel rozumné či odůvodněné námitky (možnost vznášet námitky by mohla být omezena u variací, jejichž provedení je podle smlouvy omezeno na částku nepřesahující stanovený podíl ceny díla, a rovněž důvody pro podání námitek mohou být smluvně omezeny). Některé změny mohou vyžadovat souhlas zhotovitele. Příručka upozorňuje na pravděpodobný vznik nároků zhotovitele související se takovou změnou – nárok na dodatečnou platbu či prodloužení lhůty pro dokončení díla – a že by měl mít objednatel možnost přehodnotit svůj pokyn ke změně v návaznosti na informaci o obsahu nároku. V případě, že by smlouva podobný mechanismus neobsahovala, musely by být případné sporné nároky řešeny podle ustanovení smlouvy o řešení sporů⁹¹.

Případné změny navržené zhotovitelem by měly v zájmu objednatele podléhat jeho souhlasu. Je rovněž třeba počítat s rizikem, že některý zhotovitel může ve zlé víře v přípravné fázi představit nabídkovou cenu, které nezohledňuje některé práce, materiál či technologie v úmyslu následně dosáhnout navýšení ceny prostřednictvím navržených změn. Tyto změny mohou v některých případech znamenat ale také snížení ceny či zkrácení lhůty potřebné k dokončení projektu⁹².

Příručka obsahuje také vzorovou smluvní doložku o drobných změnách u projektů, jejichž cena je smlouvou stanovena jako fixní, a která se v několika aspektech odlišuje od doložek obdobného významu ve smluvním vzoru FIDIC „Conditions of Contract for EPC/Turnkey Projects“ tzv. „EPC“ nebo „stříbrné knize“ FIDIC⁹³ (která přejímá do velké míry druhý možný přístup navrhovaný příručkou a zhotovitel je tedy vázán pokyny k drobným změnám, pokud nepodá bezodkladně námitky odůvodněné jedním z taxativně vymezených důvodů⁹⁴):

- příručka pracuje s kazuistickou definicí, která vymezuje, že ke změnám může dojít buď ve výstavbové části projektu, nebo na technickém řešení projektu⁹⁵;

⁹¹ UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York: United Nations, 1988, xv, s. 248-259. ISBN 92-113-3300-8.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Srovnej UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York: United Nations, 1988, xv, s. 258-259. ISBN 92-113-3300-8 a KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 310 - 313. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-620-2.

⁹⁴ Srovnej čl. 13.1 EPC.

⁹⁵ EPC: „[...] any change to the Employer's Requirements or the Works, which is instructed or approved as a variation under Clause 13 [Variations and Adjustments].“; příručka: „[...] any change in the scope of construction or technical characteristics of the equipment, materials or construction services to be supplied by the contractor“.

- příručka rozlišuje primárně mezi situací, kdy je pro provedení prací spojených se změnou potřebné vybavení, materiál a služby co do svých charakteristik stejné, jako pro dílo před pokynem k provedení změny, a toto je dodáno zhotoviteli za stejných podmínek a kdy bude obecně aplikována jejich skutečná cena, a mezi situací, kdy nastávají rozdíly ve zmíněných parametrech, a kdy bude aplikována změna ceny, je-li rozumná, s ohledem na vyjmenovaná kritéria⁹⁶;
- příručka předpokládá, že variace bude iniciovat objednatel sám⁹⁷, EPC toto svěřuje správci stavby⁹⁸;
- EPC výslovně řeší eventuální změnu legislativy, která může mít vliv na cenu díla, a dále umožňuje ujednat si úpravu ceny v závislosti na nákladech na práci, dodávky či jiné vstupy⁹⁹.

Smluvním stranám příručka dále doporučuje jasně stanovit důvody pro výpověď smlouvy či odstoupení od smlouvy, včetně stanovení případných ujednání smlouvy, které v případě výpovědi smlouvy zůstanou mezi stranami účinné. Zvláštní pozornost má být věnována případům úpadku jedné ze smluvních stran a nastoupení řízení o některém ze způsobů řešení úpadku¹⁰⁰. Obdobná pozornost by měla být věnována případné úpravě služeb spojených s dalším provozem celku a dodávek náhradních dílů a to zejména u technologicky náročných projektů vzhledem k tomu, že na trhu v některém méně rozvinutém státě může figurovat omezený počet subjektů schopných poskytnout potřebné zboží či služby¹⁰¹.

Příručka se dále zabývá převodem práv a povinností ze smlouvy. Podle příručky je postup v případě právního nástupnictví povětšinou dostatečně upraven rozhodným právem a není mu tedy věnována pozornost. Doporučuje, aby smlouva vyžadovala písemný souhlas druhé strany s převodem práv a povinností ze smlouvy (a to jak v případě, kdy jsou převáděna všechna práva a povinnosti, tak i v případě jiném) a aby byla strana, která svá práva a povinnosti nepřevádí, dostatečně smluvně chráněna. Jako příklad příručka uvádí možnost

⁹⁶ Tato kritéria jsou: skutečná cena vybavení, materiálu a služeb; přiměřený zisk zhotovitele, finanční dopad změny na jiné aspekty plnění zhotovitele podle smlouvy, náklady související s případným přerušením prací, další náklady a další faktory, které by měly být spravedlivě vzaty v úvahu.

⁹⁷ Srovnej UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York : United Nations, 1988, xv, s. 259. ISBN 92-113-3300-8.

⁹⁸ Čl. 13.1 EPC.

⁹⁹ Čl. 13.7 a 13.8 EPC.

¹⁰⁰ UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York: United Nations, 1988. xv, s. 269-278. ISBN 92-113-3300-8.

¹⁰¹ UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York : United Nations, 1988. xv, s. 279-298. ISBN 92-113-3300-8.

sjednat právo na započtení pohledávky vůči zhotoviteli proti platbě, na kterou vzniklo v důsledku převodu práva třetímu subjektu¹⁰².

Dále se stranám doporučuje provést volbu práva a příručka upozorňuje také na možnost aplikace Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (1980). Upozorňuje také na rizika plynoucí z ujednání o aplikaci obecných zásad práva nebo zásad práva společných některým právním systémům namísto práva některého státu¹⁰³. Nadto lze uvést, že strany by měly mít na paměti také možnou aplikaci New Yorské úmluvy o promlčení při mezinárodní koupi zboží¹⁰⁴ (1974) spolu s Dodatkovým protokolem k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží (1988)¹⁰⁵ na některé druhy projektů. Pokud je s dodáním investičního celku kupříkladu spojeno poskytnutí licence, mohou být aplikovatelné další přímé normy, obsažené zejména v Pařížské úmluvě na ochranu vlastnictví (1883)¹⁰⁶. Dále je na tomto místě třeba poznamenat, že ujednání, podle kterého by se smlouva řídila obecnými zásadami práva nebo zásadami práva společnými několika právním systémům by neobstála:

- v případě aplikace Římské úmluvy s ohledem na skutečnost, že bylo dovozováno a rozhodovací praxí soudu členských států EU potvrzeno (např. rozsudkem odvolacího soudu Spojeného království ve věci *Shamil Bank v. Beximco* (EWCA Civ 19 [2004] 1 WLR 1784), že Římská úmluva umožňuje pouze volbu práva konkrétního státu, případně práva konkrétní územní jednotky v případě, že několik územních jednotek v rámci jednoho státu má vlastní právní normy¹⁰⁷)¹⁰⁸;

¹⁰² Tamtéž s. 294 - 298.

¹⁰³ Tamtéž s. 299 – 305.

¹⁰⁴ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 16. června 1988 č. 123/1988 Sb. o Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzha4f6mjsgmwta>>.

¹⁰⁵ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 161/1991 Sb. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzheyv6mjwgewta>>.

¹⁰⁶ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 13. ledna 1975 č. 64/1975 Sb. o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzg42v6nrufuyq>>.

¹⁰⁷ Čl. 19 odst. 1 Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy; publikováno jako sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2006 Sb. m. s. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrg2427giydans7gy2c44dugjpwg3bzfuya>>.

¹⁰⁸ BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-606-0. s. 34.

- v případě aplikace Nařízení Řím I s ohledem na znění čl. 13 a 14 preambule¹⁰⁹;
- v případě aplikace z. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v účinném znění, s ohledem na znění ustanovení § 87 v kombinaci s ustanovením § 1 písm. a)¹¹⁰.

Na tomto místě je také vhodné doplnit výklad čl. 14 preambule nařízení Řím I, které otevírá možnost sjednání právních norem subjektu, který není státem, jako obligačního statusu smluvního závazkového vztahu:

„Čteme-li odstavce 13 a 14 ve vzájemné interakci, zdá se naprosto zřejmé, že odstavec 14 stanoví jediný případ, kdy [...] i instrument práva EU může být zvolen za rozhodné „právo“ ve smyslu Nařízení, pokud ovšem takovou možnost sám stanoví.“¹¹¹

Poslední kapitola příručky je pak věnována řešení sporů. Jednotlivé sekce kapitoly (vyjednávání, smírčí řízení, rozhodčí řízení, soudní řízení a zvláště vyčleněné řízení před jedním rozhodcem) představují možné způsoby řešení sporů, které by měly strany zvážit. Příručka dále upozorňuje na vhodnost ujednání o možnosti spojit více nároků do jediného procesu řešení sporu a také na praktickou potřebnost řešit některé spory (zejména technického charakteru) se zvláštním urychlením.¹¹²

2.3 Mezinárodní federace konzultačních inženýrů

Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils (Mezinárodní federace konzultačních inženýrů, běžně známá pod zkratkou FIDIC) je mezinárodní federací národních asociací konzultačních inženýrů. Jedná se o globálně působící nevládní mezinárodní organizaci založenou v roce 1913.

Z hlediska mezinárodní dodávky investičních celků se FIDIC zaměřuje zejména na investiční výstavbu, jak byla vymezena výše. Smluvní vzory FIDIC, o kterých bude pojednáno níže, jsou pak připraveny specificky pro projekty, jejichž více či méně dominantní částí je provedení stavebních prací.

Smluvními vzory FIDIC jsou v prostředí České republiky významně ovlivněny jednak Všeobecné obchodní podmínky pro zhotovení stavby (VOP) z roku 2007 připravené SIA ČR – Radou výstavby (jejímž členem je i Česká asociace konzultačních inženýrů) ve spolupráci

¹⁰⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32008R0593>.

¹¹⁰ BŘÍZA, Petr; BŘICHÁČEK, Tomáš; FIŠEROVÁ, Zuzana; HORÁK, Pavel; PTÁČEK, Lubomír; SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. ISBN: ISBN 978-80-7400-528-2. s. 534.

¹¹¹ BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 35. ISBN 978-80-7179-606-0.

¹¹² UNCITRAL *Legal Guide on Drawing up International Contracts for the Construction of Industrial Works*. New York : United Nations, 1988. s. 306 – 319. ISBN 92-113-3300-8.

s Hospodářskou komorou ČR a dále Obchodní podmínky staveb pozemních komunikací z roku 2008 připravené Ministerstvem dopravy.

2.3.1 Smluvní vzory FIDIC

Přínos FIDIC pro problematiku mezinárodní dodávky investičních celků spočívá především v přípravě a vydávání vzorových smluvních podmínek smluv o dílo na zhotovení stavby, které představují vyvážené smluvní vzory pro projekty konkrétních základních charakteristik. Těžiště tzv. duhové edice tvoří zejména:

- „FIDIC Conditions of Contract for Construction for Building and Engineering Works Designed by the Employer First Edition“ (tzv. červená kniha) z roku 1999 – připravená pro projekty, u kterých projektovou dokumentaci zajišťuje objednatel;
- „FIDIC Conditions of Contract for Plant and Design-Build Contract First Edition“ (tzv. žlutá kniha) z roku 1999 – připravená pro projekty, u kterých projektovou dokumentaci zajišťuje zhotovitel. Typické použití je pro projekty, jejichž součástí je technologické zařízení a typické je využití know-how zhotovitele zejména v oblasti vlastností či technologického řešení zařízení;
- „FIDIC Conditions of Contract for EPC/Turnkey Projects First Edition“ (tzv. stříbrná kniha) z roku 1999 – připravená pro projekty komplexních dodávky technologického celku, kde za kompletní projektovou dokumentaci a realizaci odpovídá zhotovitel;
- „FIDIC Conditions of Contract for Design, Build and Operate Projects First Edition“ (tzv. zlatá kniha) z roku 2008 – připravená pro projekty, u kterých má být v rámci smlouvy o dílo řešeny i další kroky, typicky realizace projektu cestou dočasného provozu projektu zhotovitelem. Tento smluvní typ je možné využít pro projekty partnerství veřejného a soukromého sektoru (tzv. PPP projekty, „public-private partnership“);
- „FIDIC Short Form of Contract First Edition“ (tzv. zelená kniha) z roku 1999 – připravená univerzálně pro projekty relativně malého rozsahu.

Tyto smluvní vzory jsou pak doplněny příručkou „*FIDIC Contract Guide*“ z roku 2000, vzorovou smlouvou mezi objednatelem a správcem stavby „Client/Consultant Model Services Agreement“ (čtvrtá edice z roku 2006), uživatelskou příručkou „FIDIC Users' Guide“ a dalšími dokumenty.

Smluvní vzory FIDIC představují nejpokročilejší standardy smluvní úpravy zejména z pohledu alokace rizik. Volba vhodného smluvního vzoru FIDIC pro realizaci konkrétního

projektu závisí především na typu zamýšleného projektu a v návaznosti na něj i na zamýšleném rozložení odpovědnosti ve všech fázích procesu realizace.

Pro komplexní pohled na charakter koncepce smluvních vzorů FIDIC je vhodné srovnat je z hlediska nejdůležitějších částí těchto smluvních vzorů a to optikou práva České republiky.

Podstatnými náležitostmi smlouvy o dílo podle občanského zákoníku, ale například také podle čl. 1710 francouzského občanského zákoníku, jsou:

- vymezení díla či předmětu díla;
- určení ceny či způsob určení ceny.^{113 114}

Výše uvedené v praxi nejčastější smluvní vzory (tzv. „knihy“) FIDIC lze podle těchto podstatných náležitostí odlišit způsobem popsaným dále.

2.3.1.1 Vymezení díla či předmětu díla

K vymezení díla nebo předmětu díla dochází zpravidla formou dokumentace (stavební dokumentací, technickou dokumentací apod.). Smluvní úprava odpovědnosti za přípravu smluvní dokumentace pak úzce souvisí se způsobem realizace stavby – dodavatelský způsob, dodávka na klíč (dodávka celé stavby), generální dodávka (rozsah celé stavby či celého provozního či technologického celku), finální dodávka (na úrovni provozního souboru, u technologických částí projektů jde o tzv. dodávku smontovaných strojů) či kombinace uvedených způsobů.¹¹⁵

V případě tzv. červené knihy FIDIC nese odpovědnost za smluvní dokumentaci zadavatel – projekt připravuje sám, popř. jej zajistí od jiného dodavatele (v prostředí České republiky typicky některého z autorizovaných architektů ve smyslu z. č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů¹¹⁶). Typické je logicky využití u liniových staveb a dalších dominantně výstavbových projektů.

¹¹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. Vyd. 1. V Praze : C.H. Beck, 2010. xiii, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0.

¹¹⁴ Základní znaky smlouvy o dílo podle Občanského zákoníku pak pro srovnání jsou:

- Povinnost zhotovitele provést dílo na svůj náklad (nejsou-li dohodnuty dílčí či zálohové platby);
- Povinnost zhotovitele provést dílo na své nebezpečí (včetně nebezpečí škody na věci);
- Povinnost objednatele dílo převzít;
- Povinnost objednatele zaplatit cenu.

Srov. s. 1036-1037 HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze : C.H. Beck, 2014. xxv, 2046 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

¹¹⁵ MAREK, Karel. *Poznámky ke stavbě jako předmětu díla* (a dílu s nematným výsledkem činnosti). Brno – Jundrov: Akademie Sting. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 28. 9. 2015].

¹¹⁶ Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní

V případě tzv. žluté knihy FIDIC připravuje projektovou dokumentaci zhotovitel a dílo je tedy vymezeno smluvně jako funkční celek o stanovených parametrech spíše, než konkrétní projektovou dokumentací. Žlutá kniha FIDIC je tedy preferována spíše v případech, kdy vyžaduje k přípravě projektové dokumentace specifickou odbornost (typicky pro velké technologické celky např. elektrárny).

I v případě tzv. stříbrné knihy FIDIC připravuje projektovou dokumentaci zhotovitel s tím specifickým, že objednatel přenechává zhotoviteli ještě více povinností v oblasti přípravy projektu a sám do ní zasáhne toliko v podobě svých požadavků na projekt (bod. 5.1 tzv. stříbrné knihy s vyjmenovanými výjimkami:

- a) části, údaje a informace stanovené smlouvou jako neměnné nebo takové, za které odpovídá objednatel,
- b) definice či zamýšlený účel díla nebo jeho částí,
- c) kritéria pro testování a provozování dokončeného díla,
- d) části, údaje a informace, které nemohou být zhotovitelem ověřeny s výjimkou těch, o kterých tak stanoví smlouva¹¹⁷).¹¹⁸

I v případě tzv. zlaté knihy FIDIC odpovídá za projektovou dokumentaci zhotovitel obdobně jako u tzv. žluté knihy s tím, že úprava je přizpůsobena vztahu objednatele jako vlastníka a investora na straně jedné a zhotovitele jako subjektu odpovědného za realizaci projektu a následný provoz po stanovenou dobu (v případě PPP projektů, alternativně jsou možné modifikace smluvního vzoru do jiné podoby).

2.3.1.2 Určení ceny či způsob určení ceny

Jednotlivé nejpožívanější smluvní vzory FIDIC jsou postaveny na odlišných přístupech k určení smluvní ceny a dalších základních ujednáních, která určují úlohu smluvních stran v procesu realizace.

V případě tzv. červené knihy FIDIC je cena za dílo určena jako měřená cena s tím, že zhotovitel hradí daně, poplatky a cla, která má hradit podle smlouvy a s tím, že množství prací uvedené v podkladech, které jsou přílohou smlouvy, jsou pouze přibližné¹¹⁹.

informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 9. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mzwgaxhazufu2q>>.

¹¹⁷ „(a) portions, data and information which are stated in the Contract as being immutable or the responsibility of the Employer,

(b) definitions of intended purposes of the Works or any parts thereof,

(c) criteria for the testing and performance of the completed Works, and

(d) portions, data and information which cannot be verified by the Contractor, except as otherwise stated in the Contract.“

¹¹⁸ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2011. xvi, 438 s. Právní monografie. s. 373-374. ISBN 978-80-7357-620-2.

V případě tzv. žluté knihy FIDIC se předpokládá se stanovením paušální ceny za dílo s tím, že konečná cena může být podle specifických ujednání smlouvy upravena (v závislosti na skutečném množství prací apod.)¹²⁰.

Tzv. stříbrná kniha FIDIC pak předpokládá obdobně jako žlutá kniha cenu stanovenou paušálně s tím, že cena bude upravena jako měřená cena, vzniknou-li stanovené okolnosti. Případy, kdy se měření ceny použije, jsou však oproti žluté knize omezené a to zejména s ohledem na skutečnost, že při použití stříbrné knihy se předpokládá větší jistota objednatele co do ceny a termínu dokončení díla¹²¹.

2.3.2 Další vybraná ujednání ve smluvních vzorech FIDIC

S ohledem na výše popsanou konstrukci problematiky předání díla, přechodu vlastnického práva k předmětu díla odpovědnosti za vady v Právní příručce pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987 se nabízí srovnání s řešením této problematiky ve smluvních vzorech FIDIC (konkrétně v červené, žluté a stříbrné knize). Toto řešení bude v následujících odstavcích stručně popsáno a následně srovnáno s doporučeními obsaženými v příručce.

Pokud jde o předání díla (resp. převzetí díla objednatelem, pokud použijeme terminologii smluvních vzorů FIDIC), toto je upraveno v desáté kapitole červené, žluté i stříbrné knihy FIDIC. Všechny tři zmíněné smluvní vzory předpokládají, že předání proběhne z podnětu zhotovitele doručeného správci stavby a na základě protokolu o převzetí prací vypracovaného správcem stavby¹²². Správce stavby odmítne žádost zhotovitele, pokud není dílo dokončeno a nejedná se o menší nedokončené práce nebo vady, které podstatně neovlivní užívání díla k zamýšlenému účelu. Na tomto místě je vhodné zmínit význam výběru správce stavby jako osoby, která má dostatečnou důvěru všech stran zúčastněných na realizaci projektu. Pozice správce stavby jako odborníka, který řeší každodenní otázky související s realizací, byla může být zpochybňována jak ze strany zhotovitele (například protože je odměna správce stavby vyplácena objednatelem), tak i ze strany objednatele (obecně pro shovívavý postoj vůči zhotoviteli).¹²³

¹¹⁹ Tamtéž s. 230.

¹²⁰ Tamtéž s. 314.

¹²¹ Tamtéž s. 392.

¹²² V anglickém originále „Taking-Over Certificate“.

¹²³ BUNNI, Nael G. *The FIDIC forms of contract: the fourth edition of the Red Book, 1992, the 1996 Supplement, the 1999 Red Book, the 1999 Yellow Book, the 1999 Silver Book*. 3rd ed. Malden, MA: Blackwell Pub., 2005. s. 115. ISBN 1405120312.

Smluvní vzory FIDIC obsahují různá řešení týkající se předání části zhotovovaného díla. Používají pojmy část stavby¹²⁴, zhotovovací práce¹²⁵ a část prací¹²⁶. Část stavby je pojem definovaný v úvodních ustanoveních smlouvy, který označuje takovou část díla, která byla označena za část stavby v nabídce zhotovitele a byla tedy stranami jako taková akceptována v předmluvní části procesu kontraktace. Zhotovovací práce jsou úvodními ustanoveními vymezeny jako práce trvalého charakteru, které mají být provedeny podle smlouvy. Část prací pak je pojmem, který není smlouvou vymezen a může tedy zřejmě označovat jakékoli práce, k jejich provedení je zhotovitel povinen podle smlouvy.

Červená, žlutá i stříbrná kniha FIDIC umožňují předání části stavby z podnětu zhotovitele. Obdobně je zakotvena možnost objednatele převzít část stavby podle svého uvážení a to rovněž na základě protokolu o převzetí prací vydaného správcem stavby. Červená a žlutá kniha pak umožňují předání zhotovovacích prací, a to na základě uvážení objednatele. Stříbrná kniha výslovně znemožňuje předání části prací, tedy i zhotovovacích prací, pokud se nejedná o část stavby.

Výše zmíněna vzorová smluvní úprava v obou zmiňovaných modifikacích obsahuje stanovení termínu předání díla jinak než pevným datem a řeší problematiku předání části díla, kterou pouze rozlišuje na část smluvně označenou za část stavby a části jiné. Respektuje tedy, a pro potřeby projektu v rámci investiční výstavby dále rozvádí, doporučení Právní příručky pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávce investičních celků, o které bylo pojednáno výše. Nadto nutno upozornit, že spolu s rekodifikací soukromého práva v České republice odpadly některé specifické problémy spojené s dokončením stavby – smluvní vzory FIDIC předpokládají, že předáváno bude dílo či jeho část po dokončení s tím, že předání nebrání menší nedokončené práce nebo vady, které podstatně neovlivní užívání díla k zamýšlenému účelu, což odpovídá i úpravě občanského zákoníku z roku 2012, o které bylo hovořeno výše.

V kontextu výše zmíněného je zajímavé srovnání s francouzským občanským zákoníkem, který v ustanovení svého čl. 1791 zavádí domněnku předání části stavby, pokud je příslušná část zaplacená. Toto se uplatní pouze v případě, kdy dílo sestává z částí nebo pokud lze měřit (například podle plochy nebo jinak).

¹²⁴ V anglickém originále „Section“.

¹²⁵ V anglickém originále „Permanent Works“ (překlad převzat ze Všeobecných obchodních podmínek staveb pozemních komunikací Ministerstva dopravy z roku 2008).

¹²⁶ V anglickém originále „Part of the Works“.

2.3.3 Řešení sporů – „claimy“ zhotovitele

V souvislosti s plněním smluvních závazků v mezinárodní investiční výstavbě může docházet za všech okolností ke sporům. Mechanismy řešení sporů se liší rozsahem smluvní úpravy od strohé až po velmi propracované postupy (např. ve smluvních vzorech FIDIC), jakož i nástroji řešení sporů, které smluvní úprava volí.

V mezinárodním obchodě je běžné smluvně zakotvené ujednání o primární povinnosti řešit spory smírnou cestou. Pro smírné řešení sporu je často ujednána lhůta a stanovena povinnost součinnosti za účelem řešení sporu.

Systém řešení sporů však může být dále propracovaný, například smluvní vzory FIDIC obsahují v kapitole 20 (červené, stříbrné i žluté knihy FIDIC) vzorová ujednání týkající se nároků na prodloužení lhůty pro dokončení díla, dodatečné platby, řešení sporů a rozhodčího řízení. Smluvní vzory FIDIC svou koncepcí směřují především k předcházení vzniku sporů a to zejména detailní úpravou řešení tzv. „claims“. Tento pojem je ve smluvních vzorech FIDIC užíván ve smyslu smluvně upraveného postupu uplatnění nároku, nikoli ve smyslu nároku jako takového¹²⁷. Tímto postupem se lze domáhat nejen plnění znějícího na peníze, ale také dodatečného času k dokončení projektu či některé jeho fáze.¹²⁸ Primární povinností v případě vzniku jakéhokoli nároku ze smlouvy je písemně ji uplatnit prostřednictvím správce stavby a to v subjektivní lhůtě dvaceti osmi dní (s tím, že podrobnosti uplatňovaného nároku je třeba zaslat k rukám správce stavby v subjektivní lhůtě čtyřiceti dvou dní ode dne, kdy se zhotovitel dozvěděl nebo se dozvědět měl o okolnostech zakládajících nárok, nebo případně v jiné lhůtě navržené zhotovitelem a schválené správcem stavby). V případě zmeškání lhůty nelze nárok s úspěchem uplatňovat a lze zřejmě hovořit o prekluzi předmětného nároku. Včasné uplatněný nárok poté posoudí správce stavby a rozhodne o něm.¹²⁹

Druhým krokem v řešení jednotlivých nároků (resp. již sporů) je podle smluvních vzorů FIDIC řešení prostřednictvím výboru pro řešení sporů¹³⁰ složeného z jednoho nebo tří členů jmenovaných podle smluvně zakotveného systému, který spor posoudí. V případě nesouhlasu s výsledkem řešení sporu mají strany povinnost usilovat o smírné řešení sporu,

¹²⁷ KLEE, Lukas. *International construction contract law*. Hoboken: Wiley-Blackwell, 2015. s. 182. ISBN 9781118717905.

¹²⁸ GLOVER, Jeremy; HUGHES, Simon; THOMAS, Christopher. *Understanding the New FIDIC Red Book: a Clause by Clause Commentary*. Repr. London: Sweet & Maxwell, 2006. s. 195. ISBN 9780421915909.

¹²⁹ Srovnej čl. 20.1 červené knihy FIDIC (obdobně i stříbrná a zlatá kniha FIDIC).

¹³⁰ V anglickém originále „Dispute Adjudication Board“ nebo zkráceně „DAB“.

než bude přistoupeno k rozhodčímu řízení (které lze alternativně na základě dohody stran i dodatečně přehodnotit a využít jiného nástroje řešení sporu).¹³¹

¹³¹ Srovnej čl. 20.2 – 20.6 červené knihy FIDIC (obdobně i stříbrná a zlatá kniha FIDIC)

3 Rozhodčí smlouvy a prorogační doložky v mezinárodní investiční výstavbě a smlouvách o mezinárodní dodávce investičních celků

Jak bylo zmíněno výše, v mezinárodním obchodě je běžné zakotvit povinnost řešit spory ze smluv primárně smírně, např. s možností obligatorního vyjednávání nejvyšších představitelů vedení stran sporu. Jako sekundární způsob řešení sporu je běžná volba ze dvou možností, a to prorogační ujednání či rozhodčí smlouva (často ve formě tzv. prorogační doložky, resp. rozhodčí doložky). Oba instituty jsou nástrojem stabilizace právního vztahu ve smyslu zajištění rozhodnutí případných sporů způsobem, který strany považují za vhodný či vyvážený.

Prorogaci rozlišuje právo České republiky na prorogaci v civilním procesu, jejíž základ je dán v ustanovení § 89a z. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“)¹³² a podle kterého mohou podnikatelé ve věcech vyplývajících z podnikatelské činnosti ujednat místní příslušnost soudu prvního stupně, ledaže zákon stanoví výlučnou příslušnost, a na prorogaci v mezinárodním právu soukromém, jejíž základ nalezneme v ustanovení § 85 až § 86 z. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v účinném znění (dále jen „ZMPS“)¹³³, resp. v čl. 25 až 26 nařízení Evropského parlamentu a Rady 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech¹³⁴, a která umožňuje založit pravomoc českých soudů či sjednat příslušnost zahraničního soudu.¹³⁵ Prorogační ujednání zavazuje smluvní strany tohoto ujednání¹³⁶.

Právní úpravu rozhodčí smlouvy nacházíme v ustanovení § 2 z. č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen

¹³² Ustanovení § 89a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyzv6ojzfzygmobzmeawtcmb>>.

¹³³ Ustanovení § 85 a § 86 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6f6jrfuya>>.

¹³⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1215/2012 ze dne 17. června 2008 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis) In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1445039250192&uri=CELEX:32012R1215>>.

¹³⁵ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze : C.H. Beck, 2009. xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

¹³⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 7. února 2013. Komise Refcomp SpA proti Axa Corporate Solutions Assurance SA, Axa France IARD, Emerson Network, Climaveneta SpA. Věc C-543/10. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62010CJ0543>>.

„zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů“)¹³⁷. Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů se použije, pokud mezinárodní smlouva nestanoví jinak. Česká republika je vedle celé řady jednotlivých dvoustranných smluv o právní pomoci vázána zejména i následujícími mnohostrannými mezinárodními smlouvami, které upravují materii rozhodčího řízení:

- a) Protokol o doložkách o rozsudím (tzv. „Ženevský protokol“)¹³⁸
- b) Úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků (tzv. „Ženevská úmluva“)¹³⁹
- c) Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (tzv. „Newyorská úmluva“)¹⁴⁰
- d) Evropská úmluva o obchodní arbitráži¹⁴¹

Rozhodčí smlouva může obsahovat volbu práva rozhodného pro několik aspektů mezinárodní arbitráže:

„Jde o 1. rozhodné hmotné právo, 2. rozhodné procesní právo, 3. rozhodné právo rozhodčí smlouvy, 4. právo upravující právní osobnost (subjektivitu) stran sporu a jejich svéprávnost (způsobilost jednat), 5. právo upravující kolizi právních norem a 6. právo rozhodné pro výkon rozhodčího nálezu.“¹⁴²

Z výše uvedeného je při volbě rozhodného práva jednotlivých aspektů mezinárodního rozhodčího řízení klást důraz především na následující stručně popsané problémy.

Rozhodné hmotné právo by mělo poskytovat dostatečnou právní jistotu a mělo by dostatečným způsobem akcentovat principy smluvní svobody tak, aby byl zajištěn respekt vůle stran sporu v okamžiku kontraktace. V mezinárodním obchodě je často užíváno právo Anglie a Walesu, jako dostatečně stabilní, rozvinuté, a to zejména v oblasti bohaté

¹³⁷ Ustanovení § 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mrrgywtm>>.

¹³⁸ Protokol o doložkách rozsudím ze dne 24. září 1923 č. 191/1931 Sb. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=onrf6mjzgmvy6mjzgewta>>.

¹³⁹ Vyhláška ze dne 3. července 1936 č. 192/1931 Sb. Úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgmvy6mjzgiwtc>>.

¹⁴⁰ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 č. 74/1959 Sb. o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgu4v6nzufuya>>.

¹⁴¹ Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 3. srpna 1964 č. 176/1964 Sb. o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2f6mjxgywt>>.

¹⁴² MAKARIUS, Vít. *Rozhodčí smlouvy v mezinárodním obchodě: prevence, plánování a řízení sporu v mezinárodním obchodě*. Vydání první. V Praze : C.H. Beck, 2015. s. 59, 390 stran. Právní praxe. C.H.Beck ISBN 978-80-7400-295-3.

rozhodovací praxe, která zajišťuje předvídatelnost postupu rozhodců. Tento postup je vhodný za předpokladu, že strany dostatečně znají právo Anglie a Walesu a tedy i důsledky takovéto volby práva. Z pohledu právní jistoty lze naproti tomu varovat zejména vůči volbě práva zemí s omezenou tradicí rozhodčího řízení či s méně rozvinutým systémem soukromého práva.

Rozhodné procesní právo by mělo zásadně respektovat volbu rozhodného hmotného práva tak, aby se předešlo případným problémům vznikajícím při souběžné aplikaci nekompatibilní hmotněprávní a procesněprávní úpravy.

Pokud jde o rozhodné právo rozhodčí smlouvy, to by mělo zajistit platnost ujednání pokud možno za všech okolností tak, aby se předešlo zejména komplikacím při výkonu rozhodčího nálezu. Podle čl. V odst. 1 písm. a) Newyorské úmluvy je neplatnost rozhodčí smlouvy, na kterou se Newyorská úmluva vztahuje¹⁴³, jedním z důvodů umožňujících smluvnímu státu, kde má být rozhodčí nález vykonán, odepřít výkon předmětného nálezu. Analogicky ust. § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů stanoví, že neplatnost rozhodčí smlouvy je důvodem pro zrušení nálezu soudem České republiky. Pokud je rozhodčí smlouva shledána neplatnou, soud České republiky může na návrh některé ze stran následně vést řízení ve věci samé a tuto rozhodnout¹⁴⁴. Neplatnost rozhodčí smlouvy je zároveň důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí¹⁴⁵.

Rozhodné právo rozhodčí smlouvy by tedy mělo stanovit pokud možno minimální požadavky na formu rozhodčí smlouvy. Typicky ustanovení čl. 1507¹⁴⁶ občanského soudního řádu Francouzské republiky¹⁴⁷ neklade žádné požadavky na formu rozhodčí smlouvy¹⁴⁸. Naproti tomu právo České republiky vyžaduje písemnou formu, nicméně stanoví, že ji lze uzavřít i:

„telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejich obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly.“¹⁴⁹

¹⁴³ BORN, Gary. *International Commercial Arbitration: Commentary and Materials*. 2nd ed. The Hague, The Netherlands: Kluwer Law International, 2001. s. 118. ISBN 9041115595.

¹⁴⁴ Ustanovení § 34 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mrrgywtm>>.

¹⁴⁵ Ustanovení § 35 tamtéž.

¹⁴⁶ „La convention d'arbitrage n'est soumise à aucune condition de forme.“

¹⁴⁷ Francie. Zákon Code procédure civile. In: *Legifrance* [Le service public de la diffusion du droit]. Secrétariat général du gouvernement [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070716>>.

¹⁴⁸ MAKARIUS, Vít. *Rozhodčí smlouvy v mezinárodním obchodě: prevence, plánování a řízení sporu v mezinárodním obchodě*. Vydání první. V Praze : C.H. Beck, 2015. s. 68, 390 stran. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-295-3.

¹⁴⁹ Ustanovení § 3 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015].

Zvláštní náležitosti jsou kladeny jen na rozhodčí doložku ve spotřebitelských věcech.

Právní řád rozhodný pro právní osobnost a svéprávnost smluvních stran by měl být volen tak, aby byla dána způsobilost jednajících osob rozhodčí doložku uzavřít, typicky statut konkrétní osoby (právo státu inkorporace, právo státu faktického sídla apod.).

Konečně právo rozhodné pro výkon rozhodčího nálezu bude právem státu místa výkonu rozhodčího nálezu, čili státu, ve kterém má neúspěšná strana sporu majetek postižitelný výkonem rozhodnutí. Možnost volby práva je zde oproti ostatním aspektům mezinárodní arbitráže zásadně omezena.

3.1 Řešení sporů ve smluvních vzorech FIDIC, rozhodčí doložky

Smluvní vzory FIDIC používají mechanismy řešení sporů, které zakotvují pravomoc rozhodců, koncipované jako materiálně víceetapové. Řešení podobného charakteru považuje za vhodné i Rozehnalová, která uvádí, že:

„I když to neplatí absolutně, existují obchodní oblasti, respektive obchodní transakce, kde se objevují tyto způsoby častěji a kde si lze dovolit i konstatování, že jejich použití je mimořádně vhodné. Jde především o závazky a z nich vznikající spory vyplývající z tzv. long-term-contracts, dlouhodobých obchodních transakcí zahrnujících komplex různých a různorodých smluv a právních vztahů a obsahujících vysoce rizikové faktory. Příkladem lze uvést jako vhodné oblasti:

** dodávky investičních celků. Soudní či jim naroveň postavená řízení realizovaná v průběhu výstavby by v tomto případě mohla vést k narušení harmonogramů výstavby, narušení vzájemných vztahů a v konečném výsledku k ohrožení výstavby.“¹⁵⁰*

Zakotvení víceetapového mechanismu řešení sporů v praxi pro uživatele smluvních vzorů FIDIC znamená, že řešení sporu může, v případě, že nebude dosaženo řešení v žádné fázi procesu, zahrnovat tyto kroky:

- posouzení věci správcem stavby;
- projednání sporu před výborem pro řešení sporů;
- pokus pro smírné řešení věci (který však není podmínkou pro to, aby některá ze stran předložila spor k řešení v rámci rozhodčího řízení,
- rozhodčí řízení.

2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mrrgywtm>>.

¹⁵⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Alternativní způsoby řešení sporů. Obecně*. Praha : Původní nebo upravené texty pro ASPI. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 17. 10. 2015]

Využití vícestupňového mechanismu řešení sporů dává stranám vyšší šanci na možnost vyřešení sporu bez nutnosti nákladů navýšených o náklady soudního řízení či rozhodčího řízení. Tento mechanismus je však náročnější na čas, který je potřebný pro přistoupení k samotnému řešení sporu před soudem či rozhodcem. Zvýšenou časovou náročnost řešení sporu výše nastíněným vícestupňovým mechanismem může být proto vhodné kompenzovat snahou o zrychlení samotného rozhodčího řízení a to zejména v případě, kdy strany v době kontraktace nepředpokládají vznik složitých sporů vyžadujících znalecká posouzení či kladou jinak zvýšené nároky na odbornost potřebnou pro rozhodnutí ve sporu. Řada etablovaných stálých rozhodčích soudů poskytují ke vzorové rozhodčí doložce i ujednání pro případ zájmu stran o zrychlené řízení. Například Vídeňské mezinárodní rozhodčí centrum (VIAC) nabízí stranám vzorovou rozhodčí doložku včetně ujednání o zrychleném řízení (dostupné i v českém jazyce) v následujícím znění:

„Veškeré spory či nároky, které vzniknou z této smlouvy nebo v souvislosti s ní, včetně sporů o její platnosti, porušení, ukončení nebo nicotnost, budou s konečnou platností rozhodnuty podle Rozhodčího řádu Mezinárodního rozhodčího soudu Hospodářské komory Rakouska (Vídeňská pravidla) jedním nebo více rozhodci ustanovenými podle těchto pravidel.“

Možná doplňující ujednání:

- (1) Použijí se ustanovení o zrychleném řízení;*
- (2) počet rozhodců je (jeden nebo tři);*
- (3) použije se hmotné právo;*)*
- (4) jazykem rozhodčího řízení je“¹⁵¹*

K výše uvedenému doporučuje Vídeňské mezinárodní rozhodčí centrum dále zohlednit, zda si strany přejí vyloučit aplikaci Úmluvy OSN o mezinárodní koupi zboží (Vídeňská úmluva 1980)¹⁵².

Obdobně lze uzavřít rozhodčí doložku i po vzniku předmětného sporu, který má být řešen prostřednictvím rozhodčího řízení. Vzorovou rozhodčí doložku pro tyto potřeby uveřejňuje například Mezinárodní rozhodčí soud v Londýně (LCIA).¹⁵³

¹⁵¹ Rozhodčí řízení: Vzorová doložka [online]. Vídeň : Vienna International Arbitral Centre [cit. 25.10.2015]. Dostupné z: <<http://www.viac.eu/cs/rozhodci-rizeni/doporucene-zneni-rozhodci-dolozky-klausel>>.

¹⁵² Rozhodčí řízení: Vzorová doložka [online]. Vídeň : Vienna International Arbitral Centre [cit. 12.2.2016]. Dostupné z: <<http://www.viac.eu/cs/rozhodci-rizeni/doporucene-zneni-rozhodci-dolozky-klausel>>.

Pokud jde o samotnou časovou náročnost procesu řešení sporu před možností podat návrh na projednání věci v rozhodčím řízení, ta je shrnuta v následující tabulce.

Tabulka 1: Časový průběh procesu řešení sporů z nároku zhotovitele podle červené knihy FIDIC (Zdroj tabulky: autor)

jednání v rámci procesu řešení sporu	čas potřebný podle tzv. červené knihy FIDIC
oznámení uplatňovaného nároku zhotovitele správci stavby	až 28 dní (koncipováno jako subjektivní lhůta)
předložení podrobností nároku zhotovitele (doložení nároku)	až 14 dní od oznámení nároku s tím, že může být prodlouženo na návrh strany, která nárok uplatňuje (subjektivní lhůta 42 dní běží od okamžiku, kdy se strana dozvěděla nebo měl dozvědět o události či okolnosti zakládající nárok)
schválení či neschválení nároku zhotovitele správcem stavby s odůvodněním	až 42 dní od doručení oznámení uplatňovaného nároku nebo od doručení podrobností uplatňovaného nároku (lhůtu lze prodloužit na návrh správce stavby za předpokladu schválení prodloužení lhůty zhotovitelem)
předložení sporu výboru pro řešení sporů	lhůta není stanovena (z pohledu praxe lze aplikovat obecnou či jinou promlčecí lhůtu, i po tomto datu však lze mechanismus řešení aktivovat)
vydání rozhodnutí výborem pro řešení sporů	až 84 dní (lhůta může být prodloužena na návrh výboru pro řešení sporů za předpokladu souhlasu stran sporu)
doručení výzvy k dalšímu řešení sporu ¹⁵⁴	až 28 dní od doručení rozhodnutí výboru pro řešení sporů (případně ve lhůtě 28 dní ode dne, kdy mělo dojít k vydání rozhodnutí ze strany výboru pro řešení

¹⁵³Arbitration: Recommended Clauses [online]. Londýn : London Court of International Arbitration [cit. 25.10.2015]. Dostupné z: <http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Recommended_Clauses.aspx>.

¹⁵⁴ V anglickém originále „notice of dissatisfaction“.

	sporů); rozhodnutí výboru pro řešení sporů, ke kterému žádná ze stran nezaslala výzvu k dalšímu řešení, označuje po marném uplynutí této lhůty červená kniha FIDIC za konečné a závazné ¹⁵⁵
pokus o smírné řešení sporu, resp. doba, před kterou nelze podat návrh na zahájení rozhodčího řízení	až 56 dní ode dne doručení výzvy k dalšímu řešení sporu (lhůta může být změněna dohodou stran sporu)

Smluvní vzory FIDIC předpokládají, že pro všechny spory, ohledně kterých se rozhodnutí výboru pro řešení sporů nestalo konečným a závazným, pokud bylo vydáno, bude stranami založena pravomoc Mezinárodní obchodní komory (ICC) a bude se řídit Pravidly rozhodčího řízení ICC. Dále předpokládají, že v řízení budou rozhodovat tři rozhodci. Jako rozhodné hmotné právo je pro rozhodčí řízení doporučeno volit právo stejného státu, kterým se řídí i smlouva jako celek.

3.2 Specifické problémy

S ohledem na výše nastíněný mechanismus řešení sporů a jeho smluvně zakotvený průběh se z pohledu práva České republiky nabízí hned několik otázek, a to zejména otázka závaznosti rozhodnutí výboru pro řešení sporů. Dále se nabízí možnost úvahy o možném zahájení rozhodčího řízení v okamžiku, kdy lze identifikovat počátek sporu – tedy v okamžiku po posouzení nároku správcem stavby – jinými slovy navazuje otázka nezbytnosti řešení sporu formou projednání výborem pro řešení sporů.

Smluvní vzory FIDIC předpokládají, že nárok zhotovitele je, jak bylo nastíněno výše, nárokem na dodatečné platby nebo k prodloužení lhůty pro dokončení díla, resp. jeho části, a v případě jakéhokoli nároku zhotovitele by tedy šlo pravděpodobně o spor majetkový, o jehož předmětu lze platně sjednat smír, a tedy zřejmě arbitrabilní podle práva České republiky¹⁵⁶. Ve srovnání se zmíněnou úpravou České republiky se jako nepoměrně liberálnější jeví obecný test pro posouzení arbitrability, který se nachází v principech common law a podle kterého: „Cokoliv, s čím může být nakládáno, může být rozhodnuto v rozhodčím

¹⁵⁵ V anglickém originále „final and binding“.

¹⁵⁶ Srovnej § 2 zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

řízení.“¹⁵⁷ Je pravděpodobné, že naprostá většina nároků zhotovitele by i z tohoto testu vyšla jako arbitrabilní.

Při použití některého ze smluvních vzorů FIDIC v nezměněné podobě by dále existovala rozhodčí smlouva uzavřená v zákonem předepsané formě, tedy písemně¹⁵⁸, která by byla uzavřena ve formě rozhodčí doložky. Rozhodčí smlouva by byla uzavřena pro všechny spory, které by vznikaly z rozhodnutí výboru pro řešení sporů či skutečnosti, že nebyl vydán. Rozhodčí doložka by vázala také právní nástupce smluvních stran, vzhledem k tomu, že není ujednáno jinak.¹⁵⁹

Smluvní vzory FIDIC počítají s rozhodnutím sporu rozhodčím řízením třemi rozhodci a rozhodčí řízení má probíhat podle Rozhodčích pravidel Mezinárodní obchodní komory v Paříži („rozhodčí pravidla ICC“), což je odpovídající požadavkům zákona o rozhodčím řízení, který stanoví, že:

„Rozhodčí smlouva má zpravidla určit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Rozhodce může být určen i stranami dohodnutou osobou nebo způsobem uvedeným v pravidlech pro rozhodčí řízení [...]. Konečný počet rozhodců musí být vždy lichý.“¹⁶⁰

Pravidla rozhodčího řízení je pro zajištění právní jistoty stran vhodné k rozhodčí smlouvě přiložit¹⁶¹, pokud nejde o rozhodčí pravidla stálého rozhodčího soudu v České republice. Rozhodčí doložka ve smluvních vzorech FIDIC nepředpokládá možnost přezkoumání rozhodčího nálezu jinými rozhodci. V případě, že bude rozhodčí řízení stíženo vadami, v úvahu přichází zjednání nápravy pouze zrušení rozhodčího nálezu soudem, a to z důvodů uvedených v zákoně o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, popřípadě přichází v úvahu odepření uznání či výkonu rozhodčího nálezu, resp. zastavení výkonu rozhodčího nálezu z důvodů stanovených v Newyorské úmluvě nebo v zákoně o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Důvody pro odepření uznání či výkonu rozhodčího nálezu, resp. zastavení výkonu rozhodčího nálezu shrnuje následující tabulka.

¹⁵⁷ BARTOŠ, David; DOBIÁŠ, Petr. *Skotský zákon o rozhodčím řízení z roku 2010 v porovnání s českou právní úpravou*. Praha: Jurisprudence. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 17. 11. 2015].

¹⁵⁸ Srovnej §3 tamtéž.

¹⁵⁹ Srovnej §2 tamtéž.

¹⁶⁰ Ustanovení § 7 tamtéž.

¹⁶¹ Srovnej § 19 odst. 4 tamtéž.

Tabulka 2: Přehled a srovnání důvodů pro odepření uznání či výkonu rozhodčího nálezu, resp. zastavení výkonu rozhodčího nálezu (Zdroj tabulky: autor)

Newyorská úmluva	zákon o rozhodčím řízení ¹⁶²
Uznání a výkon rozhodčího nálezu mohou být odepřeny , pokud strana, proti níž je nález uplatňován prokáže příslušnému orgánu státu uznání a výkonu, že:	Uznání nebo výkon cizího rozhodčího nálezu budou odepřeny , jestliže cizí rozhodčí nález:
strany rozhodčí dohody byly nezpůsobilé k jednání	není podle práva státu, v němž byl vydán, pravomocný nebo vykonatelný
rozhodčí dohoda není platná podle práva, jemuž strany tuto dohodu podrobily [<i>rozhodné hmotné právo rozhodčího řízení</i>], nebo, v nedostatku odkazu v tomto směru, podle práva země, kde nález byl vydán [<i>právo sídla arbitráže</i>]	byl zrušen ve státě, v němž byl vydán nebo podle jehož právního řádu byl vydán
strana, proti níž je nález uplatňován, nebyla řádně vyrozuměna o ustanovení rozhodce nebo o rozhodčím řízení	je stížen vadou, která je důvodem pro zrušení českého rozhodčího nálezu soudem (důvody pro zrušení českého rozhodčího nálezu jsou následující: <ul style="list-style-type: none"> - byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu, - rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje, - ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování,

¹⁶² Pozn. Tabulka 2 neobsahuje ty důvody, které se váží pouze na zastavení rozhodčích nálezů vydaných ve sporech ze spotřebitelských smluv.

	<p>nebo neměl způsobilost být rozhodcem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců, - straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, - rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému nebo - se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení)
strana, proti níž je nález uplatňován, nemohla z jakýchkoli jiných důvodů uplatnit své požadavky	odporuje veřejnému pořádku
složení rozhodčího soudu nebo rozhodčí řízení nebylo v souladu s ujednáním stran, nebo nebylo-li takového ujednání, že nebylo v souladu se zákony země, kde se rozhodčí řízení konalo [<i>právo místa sídla arbitráže</i>]	
že nález se dosud nestal pro strany závazným nebo byl zrušen nebo že jeho výkon byl odložen příslušným orgánem země, v níž nebo podle jejíhož právního řádu byl vydán	Výkon rozhodnutí bude zastaven pokud ¹⁶³ :

¹⁶³ Tato část tabulky obsahuje obecné důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí podle z. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů („OSŘ“).

	byl nařízen, ačkoli se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným
Uznání a výkon rozhodčího nálezu mohou být odepřeny , pokud příslušný orgán země, kde se žádá o uznání a výkon, zjistí, že:	rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným
předmět sporu nemůže být předmětem rozhodčího řízení podle práva této země <i>[nedostatek arbitrability předmětu sporu]</i>	zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení
uznání nebo výkon nálezu by byl v rozporu s veřejným pořádkem této země	výkon rozhodnutí postihuje věci, které jsou z něho podle § 321 a 322 OSŘ vyloučeny nebo majetek, ze kterého nelze vymáhanou pohledávku uspokojit
	průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů
	bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí
	po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku
	Strana může podat návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí i tehdy, jestliže:

	byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu
	rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců
	rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému
	strana, která musí mít zákonného zástupce, nebyla v řízení takovým zástupcem zastoupena a její jednání nebylo ani dodatečně schváleno
	ten, kdo vystupoval v rozhodčím řízení jménem strany nebo jejího zákonného zástupce, nebyl k tomu zmocněn a jeho jednání nebylo ani dodatečně schváleno

Smluvní vzory FIDIC předpokládají v první fázi posouzení nároku správcem stavby, jako nezávislým odborníkem, který zná konkrétní projekt do detailů. Vyjadřuje to především snahu o řešení nároků a následně případných sporů zejména s maximálním urychlením. Rozhodčí doložka inkorporovaná do smluvních vzorů FIDIC, která předpokládá více stupňů řešení sporu, dále počítá s řešením sporů výborem pro řešení sporů. Proces projednání věci před výborem pro řešení sporů je ve smluvních vzorech FIDIC podrobně upraven a je třeba jej tedy vnímat jako formalizovaný způsob řešení sporu prostřednictvím jednání stran, který je charakterizován smluvně zakotvenou závazností výsledku. Otázka vymahatelnosti dohody stran o řešení sporu jednáním není dosud uspokojivě řešena rozhodovací praxí soudů České republiky. Nicméně s ohledem na zásadní znaky smluvního ujednání o řešení sporů prostřednictvím projednání před výborem pro řešení sporů, zejména jasně stanovenými pravidly, orientací na výsledek a jasnou formulaci vůle stran, jakož i s ohledem na postoj

soudů v jiných státech k této otázce¹⁶⁴ se lze přiklonit k názoru, že projednání před výborem pro řešení sporů je nezbytnou podmínkou pro zahájení rozhodčího řízení, bez jejíhož splnění by s největší pravděpodobností nebyla dána pravomoc rozhodců k rozhodnutí věci. Projednání věci před výborem pro řešení sporů se v tomto kontextu jeví jako nezbytné pro úspěšné projednání věci v rozhodčím řízení.

3.3 Rozhodčí doložky ve smluvních vzorech FIDIC a Právní příručka pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987

Jak bylo již zmíněno výše, i Právní příručka pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávce investičních celků uvádí příklad vhodné rozhodčí doložky pro použití v mezinárodních smlouvách o dodávce investičních celků. V příručce je rozhodčímu řízení věnována část E kapitoly XXIX. věnované řešení sporů. Příručka jako výhody rozhodčího řízení uvádí především:

- méně formální řízení, které může být vhodnější vzhledem k povaze sporů, které mohou vyvstat;
- možnost volby rozhodce, který bude odborníkem na mezinárodní dodávku investičních celků;
- možnost volby místa jednání v rámci řízení;
- možnost volby jazyka či jazyků řízení;
- vysoká pravděpodobnost, že rozhodci budou respektovat volbu rozhodného hmotného práva pro smlouvu;
- možnost vedení řízení s vyloučením veřejnosti a možnost neuveřejnění rozhodčího nálezu;
- v některých případech může být vlivem úpravy mezinárodního práva veřejného či jejím nedostatkem snadnější zajistit v konkrétním státě výkon cizího rozhodčího nálezu než výkon cizího soudního rozhodnutí.

Nad tento výčet je nutno upozornit i na některé nevýhody rozhodčího řízení, mnohdy typické pro konkrétní stát jako sídlo rozhodčího řízení. Typicky v České republice není možné, aby se rozhodce domohl přezkoumání souladu zákona s ústavním pořádkem¹⁶⁵.

¹⁶⁴ Srovnej rozsudek Vrchního soudu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska sp. zn. [2002] EWHC 2059 (Comm) ve věci Cable & Wireless Plc vs. IBM United Kingdom Ltd. [cit. 17.11.2015]. Dostupné z: <<http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2002/2059.html>>.

¹⁶⁵ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2012 sp. zn. Pl. ÚS 34/11. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 11. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgjpxm6lcmvzf65ltl44tkmi&groupIndex=0&rowIndex=0>>.

Příručka obsahuje vzorovou rozhodčí doložku, která předpokládá aplikaci Rozhodčích pravidel UNCITRAL:

„Veškeré spory, neshody či nároky, které vzniknou z této smlouvy nebo v souvislosti s ní nebo o její porušení, ukončení nebo neplatnost, budou s konečnou platností rozhodnuty v rozhodčím řízení podle Rozhodčích pravidel UNCITRAL ve znění účinném v době uzavření smlouvy¹⁶⁶.“¹⁶⁷

Stranám je dále doporučeno zvážit doplnění této doložky o ujednání o způsobu určení rozhodce či rozhodců, o počtu rozhodců, o sídle arbitráže a o jazyku či jazycích řízení.

Oproti tomuto znění obsahuje rozhodčí doložka, která je součástí červené knihy FIDIC umožňuje výslovně stranám uzavřít po vzniku sporu odchylná ujednání ohledně rozhodčích pravidel, která si přejí v řízení použít, počtu rozhodců a ohledně jazyka či jazyků řízení. Doložka dále výslovně stanoví oprávnění rozhodce či rozhodců přezkoumat a změnit jednotlivé akty správce stavby či rozhodnutí výboru pro řešení sporů, pokud jsou pro spor relevantní. Dále uvádí, že nic nesmí bránit možnosti, aby správce stavby vystupoval v rozhodčím řízení jako svědek a aby mohly strany v rozhodčím řízení uplatnit nová tvrzení či důkazy. Výslovně je dále stanoveno, že rozhodčí řízení lze zahájit před i po dokončení díla.

Rozhodčí doložka inkorporovaná do smluvních vzorů FIDIC není tedy rozhodčí smlouvou, resp. rozhodčí doložkou standardní z pohledu doporučení příručky či znění doporučeného konkrétními rozhodčími institucemi, nicméně jde o rozhodčí doložku přizpůsobenou potřebám stran pro konkrétní projekt a jako taková je s menšími změnami, které specifickou koncepcí doložky respektují, přejímána i do čl. 20.6 Obchodních podmínek staveb pozemních komunikací Ministerstva dopravy České republiky (ve znění ze dne 9. dubna 2008), které zásadním způsobem čerpají ze smluvních vzorů FIDIC, zejména pak z červené knihy FIDIC, která je připravena zejména pro projekty charakterem odpovídající výstavbě pozemních komunikací.

¹⁶⁶ Překlad autora. V originále: „Any dispute, controversy or claim arising out of or relating to this contract, or the breach, termination or invalidity thereof, shall be settled by arbitration in accordance with the UNCITRAL Arbitration Rules as at present in force.“

¹⁶⁷ UNCITRAL *Legal Guide on Drawing up International Contracts for the Construction of Industrial Works*. New York : United Nations, 1988. s. 319. ISBN 92-113-3300-8.

4 Vybrané soutěžně-právní aspekty mezinárodních smluv o dodávce investičních celků

Mezinárodní investiční výstavba může podle okolností směřovat k realizaci velmi finančně náročných projektů, strategických projektů, případně projektů, jejichž cílem je sdílení technologií mezi státy. Zejména s ohledem na jejich finanční náročnost je možná situace, kdy projekt nebude financován pouze jedním investorem, případně nebude financován subjekty soukromého práva bez finanční účasti veřejného sektoru (např. ve formě tzv. PPP projektů) apod. V některých odvětvích ekonomiky, například v energetice, dále mohou existovat i tzv. přirozené monopoly a vzbuzují tak další obavy z koncentrace tržní síly.¹⁶⁸ V těchto situacích je nezbytné mít na paměti soutěžně-právní aspekty mezinárodních smluv o dodávce investičních celků, zejména problematiku veřejných podpor a spolupráce soutěžitelů s velkým podílem na relevantním trhu (například u sdílených projektů, tzv. „joint-ventures“).

4.1 Veřejné podpory

Veřejné podpory (státní podpora, státní pomoc, státní subvence¹⁶⁹) jsou v primárním právu Evropské unie upraveny čl. 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Tato úprava je doplněna řadou dalších právních předpisů i nezávazných dokumentů, jakož i rozhodovací praxí Soudního dvora Evropské unie, která bude předmětem rozboru.

V právu České republiky je základem právní úpravy veřejné podpory z. č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je doplněn dalšími předpisy, zejména z. č. 319/2006 Sb., o některých opatřeních ke zprůhlednění finančních vztahů v oblasti veřejné podpory, a o změně zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (tento zákon zapracovává úpravu směrnice Komise 80/723/EHS ze dne 25. června 1980 o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky a směrnice 85/413/EHS ze dne 24. července 1985, kterou se mění Směrnice 80/723/EHS o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky).

Pojem veřejné podpory je v literatuře obecně chápán široce a zahrnuje:

„[...] jakékoliv intervence nebo opatření z veřejných prostředků, přímé či nepřímé. Vztah ke státní moci může být tedy nepřímý nebo zprostředkovaný. Jde o jakoukoliv pomoc, která

¹⁶⁸ JANKŮ, Martin; MIKUŠOVÁ, Jana. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. Vyd. 1. V Praze : C.H. Beck, 2012, xv, 275 s. Beckovy mezioborové učebnice. s. 6. ISBN 978-80-7400-430-8.

¹⁶⁹ Tamtéž s. 20.

má souvislost se státní organizací nebo státními prostředky. Pod pojmem „státní“ jsou chápány i regiony (kraje), departmenty, provincie, obce.“¹⁷⁰

Primární právo Evropské unie obecně označuje veřejné podpory za neslučitelné s vnitřním trhem, lze je tedy poskytovat pouze za určitých podmínek.¹⁷¹ SFEU stanoví a judikatura¹⁷² dotvořila čtyři podmínky, které musejí být splněny, aby byla veřejná podpora neslučitelná s vnitřním trhem:

- podpora poskytovaná státem nebo ze státních prostředků (judikatura dovodila, že tato dvě kritéria musejí být splněna kumulativně a to navzdory použití spojky „nebo“ v samotném textu SFEU)¹⁷³;
- opatření musí narušit nebo být způsobilé narušit hospodářskou soutěž;
- opatření musí udělovat selektivní výhodu příjemci tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví;
- opatření musí být způsobilé ovlivnit obchod mezi členskými státy.¹⁷⁴

Nad rámec veřejných podpor neslučitelných s vnitřním trhem existuje řada podpor, které jsou vyňaty z působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU. Ve vztahu k mezinárodní investiční výstavbě jsou relevantní zejména blokové výjimky (stanovené kategorie veřejných podpor, které prohlášeny za slučitelné s vnitřním trhem).

Další zásadní otázkou, kterou je nezbytné ujasnit si před zapojením veřejného sektoru do financování projektu mezinárodní dodávky investičního celku je postavení příjemce veřejné podpory. Příjemce veřejné podpory neslučitelné s vnitřním trhem musí být podnikem, tedy entitou, která se účastní hospodářské soutěže bez ohledu na právní formu a způsob financování. Definice podniku jako taková je v soutěžním právu Evropské unie formována

¹⁷⁰ JANKŮ, Martin; MIKUŠOVÁ, Jana. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. Vyd. 1. V Praze : C.H. Beck, 2012. xv, 275 s. Beckovy mezioborové učebnice. s. 20. ISBN 978-80-7400-430-8.

¹⁷¹ Srovnej čl. 107 odst. 1 SFEU.

¹⁷² Srovnej například: Rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 17. prosince 2008. Ryanair Ltd. v. Komise Evropských společenství. Věc T-196/04. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016], Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 17. července 2008. Essent Netwerk Noord BV, Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, Aluminium Delfzijl BV v. Aluminium Delfzijl BV, Staat der Nederlanden, Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, Saranne BV. Věc C-206/06. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016], Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 30. května 2013. Doux Élevage SNC, Coopérative agricole UKL-ARREE v. Ministère de l'Agriculture, de l'alimentation, de la pêche, de la ruralité et de l'aménagement du territoire, Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF). Věc C-677/11. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].

¹⁷³ Srovnej Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. března 2001. PreussenElektra AG. Věc C-379/98. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016] a Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. května 2002. Stardust Marine. Věc C-482/99. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].

¹⁷⁴ JONES, Alison; SUFRIN, B. E. *EU Competition Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth edition. New York, NY: Oxford University Press, 2014. ISBN 0199660328.

rozhodovací praxí (srovnej například rozsudky ve věci C-41/90 Höfner and Elser v Macrotron GmbH¹⁷⁵ a ve věci C-205/03 P FENIN¹⁷⁶).

Dále je zásadní i samotný obsah pojmu veřejná podpora, například ve vztahu k půjčkám a zárukám, jako zajímavému nástroji zapojení veřejného sektoru do mezinárodní dodávky investičního celku. Pokud jsou z veřejných zdrojů poskytovány zdroje a záruky tak, aby nešlo o veřejnou podporu neslučitelnou s vnitřním trhem, musí jít o opatření splňující kritérium subjektu tržního hospodářství (provádí se tzv. MEIP test založený na principu soukromého investora). Evropská komise v dokumentu Návrh sdělení Komise o pojmu státní podpora podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (body 116 a 117¹⁷⁷) informuje o metodice používané v situacích, kdy není snadné určit srovnatelné tržní transakce¹⁷⁸. Ve významném rozsudku velkého senátu Soudního dvora Evropské unie ve spojených věcech C-399/10 a C-401/10 Bouygues SA a Bouygues Télécom SA v. Evropská komise¹⁷⁹ dovodila, že za veřejnou podporu je potřeba považovat i prohlášení odpovědného politika o případném státním zásahu v případě finančních problémů podniku. Není tedy zásadně vyžadováno převzetí záruk právně vymahatelnou formou, postačí obecné jednostranné prohlášení příslušného vysokého představitele členského státu v médiích. Záruka dále může mít i podobu neomezené záruky poskytnuté právnickou osobou, která má status veřejné instituce a nevztahují se na ni standardní ustanovení o úpadku a insolvenční podle práva jednotlivého dotčeného členského státu, jak dovodil Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku ve věci C-559/12 Francouzská republika v. Evropská komise¹⁸⁰.

Specifickou otázkou relevantní pro mezinárodní dodávku investičních celků je například financování výstavby infrastruktury, jako obvyklá forma investiční výstavby. Jak uvádí Návrh sdělení Komise o pojmu státní podpora podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie z roku 2014:

¹⁷⁵ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (šestého senátu) ze dne 23. dubna 1991 Klaus Höfner and Fritz Elser v Macrotron GmbH. Věc C-41/90. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 22. 2. 2016].

¹⁷⁶ Rozsudek Evropského soudního dvora (velkého senátu) ze dne 11. července 2006 Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN) v. Komise Evropských společenství. Věc C-205/03 P. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 22. 2. 2016].

¹⁷⁷ Bod 116-117 *Sdělení Komise: Návrh sdělení Komise o pojmu státní podpora podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie* [online]. Brusel: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014 [cit. 19. 2. 2016]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/draft_guidance_cs.pdf.

¹⁷⁸ JONES, Alison a B SUFRIN. *EU Competition Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth edition. New York, NY: Oxford University Press, 2014. ISBN 0199660328.

¹⁷⁹ Rozsudek Evropského soudního dvora (velkého senátu) ze dne 19. března 2013 Bouygues SA a Bouygues Télécom SA v. Evropská komise. Věc C-399/10 a C-401/10. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].

¹⁸⁰ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 3. dubna 2014 Francouzská republika v. Evropská komise. Věc C-559/12. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 21. 2. 2016].

„Až donedávna se často mělo za to, že financování infrastruktury nespadá do oblasti působnosti pravidel státní podpory za předpokladu, že výstavba a provoz infrastruktury představuje obecné opatření veřejné politiky, a nikoli hospodářskou činnost. Odrazem tohoto názoru jsou pokyny Komise pro odvětví letecké dopravy z roku 1994, ve kterých se uvádí, že „výstavba [nebo] rozšíření infrastrukturních zařízení (např. letišť, dálnic, mostů atd.) je obecným opatřením hospodářské politiky, které Komise nemůže přezkoumávat podle pravidel Smlouvy týkajících se státních podpor“¹⁸¹

V průlomovém rozsudku ve věci T-128/98 *Aéroports de Paris v. Komise* Evropských společenství z roku 2000 konstatoval Soud prvního stupně, že:

„Z této analýzy vyplývá, že předmětné činnosti provozované ADP (Aéroports de Paris pozn. autora) jsou hospodářskou činností a přestože jsou provozovány na majetku ve veřejném vlastnictví, není to důvodem pro to, aby byly považovány za součást výkonu opatření veřejné politiky“¹⁸².“¹⁸³

Tento závěr byl následně potvrzen Soudním dvorem Evropské unie ve věci C-288/11 P *Mitteldeutsche Flughafen AG a Flughafen Lipsko-Halle GmbH v. Evropská Komise*¹⁸⁴ z roku 2012. Soudní dvůr Evropské unie mimo jiné konstatoval, že výstavba infrastruktury využívané po dokončení pro komerční účely (jako je například výstavba letištních drah, za jejich využití vybírají letiště od cestujících prostřednictvím jednotlivých leteckých dopravců poplatky) je hospodářskou činností, na jejíž financování se tedy uplatní pravidla pro veřejné podpory. Tyto závěry naproti tomu nelze vztáhnout na jakoukoli infrastrukturu, která nebude využívána komerčně – typicky na komunikace běžně využívané bezplatně. U infrastruktury, která není komerčně využívána, nejsou splněny výše uvedené podmínky pro veřejné podpory neslučitelné s vnitřním trhem. Nad výše uvedené je třeba uvést, že v některých případech může být financování výstavby či modernizace místní infrastruktury kryto blokovou výjimkou v souladu s Nařízením Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité

¹⁸¹ *Sdělení Komise: Návrh sdělení Komise o pojmu státní podpora podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie* [online]. Brusel: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/draft_guidance_cs.pdf>.

¹⁸² Překlad autora. Ve francouzském originále: „Il ressort de cette analyse que les activités d'ADP en cause sont des activités de nature économique, certes exécutées sur le domaine public, mais qui ne relèvent pas, de ce fait, de l'exercice d'une mission de puissance publique.“

¹⁸³ Rozsudek soudu prvního stupně (třetího senátu) ze dne 12. prosince 2000 *Aéroports de Paris v. Komise* Evropských společenství. Věc T-128/98. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].

¹⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (osmého senátu) ze dne 19. prosince 1991 *Mitteldeutsche Flughafen AG v. Flughafen Lipsko-Halle GmbH*. Věc C-288/11 P. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 14. 3. 2016].

kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (dále jen „GBER“)¹⁸⁵. Blokovaná výjimka se nevztahuje přístavy a letištní infrastrukturu a vztahuje se jen na podpory, jejichž výše nepřesahuje částku 10 milionů EUR nebo část celkových nákladů přesahující 20 milionů EUR na tutéž infrastrukturu.

Dále je nezbytné poznamenat, že rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie dovodila, že i veřejná podpora malá co do objemu finančních prostředků nebo taková, která má dopad jen na relativně malý segment odvětví ekonomiky, může být neslučitelná s vnitřním trhem. Obdobně je třeba posoudit veřejnou podporu podniku s malým podílem na relevantním trhu (srovnej rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-303/88 Itálie v. Komise Evropských společenství¹⁸⁶). Od roku 1992 se nad výše uvedené uplatňuje kritérium rozsahu podpory. Podpora malého rozsahu (podpora de minimis) není veřejnou podporou, protože s ohledem na její omezený rozsah nelze hovořit o splnění všech výše uvedených kritérií, zejména by opatření nemělo být způsobilé ovlivnit obchod mezi členskými státy a nemělo by být způsobilé narušit hospodářskou soutěž. Podpora malého rozsahu musí splňovat kritéria stanovená Nařízením Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis¹⁸⁷ (dále jen „Nařízení č. 1407/2013“), zejména pak kritérium finančního objemu, který nepřekročí hranici 200 000 EUR poskytnutých členským státem jednomu podniku v období tří po sobě jdoucích účetních období (Nařízení č. 1407/2013 pak obsahuje speciální úpravu této hranice finančního objemu pro silniční nákladní dopravu). Nařízení Komise č. 1407/2013 obsahuje také zjednodušenou definici¹⁸⁸ jednoho podniku pro potřeby úpravy podpor malého rozsahu v následujícím znění:

„[...] zahrnuje veškeré subjekty, které mezi sebou mají alespoň jeden z následujících vztahů:

- a) jeden subjekt vlastní většinu hlasovacích práv, která náleží akcionářům nebo společníkům, v jiném subjektu;*
- b) jeden subjekt má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného subjektu;*

¹⁸⁵ Článek 56 Nařízení Rady (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2015, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 2. 2016].

¹⁸⁶ Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 3. října 1991 Itálie v. Komise Evropských společenství. Věc C-303/00. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 21. 2. 2016].

¹⁸⁷ Nařízení Rady (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013, o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 2. 2016].

¹⁸⁸ JONES, Alison; SUFRIN B. E. *EU Competition Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth edition. New York, NY : Oxford University Press, 2014. ISBN 0199660328.

c) jeden subjekt má právo uplatňovat rozhodující vliv v jiném subjektu podle smlouvy uzavřené s daným subjektem nebo dle ustanovení v zakladatelské smlouvě nebo ve stanovách tohoto subjektu;

d) jeden subjekt, který je akcionářem nebo společníkem jiného subjektu, ovládá sám, v souladu s dohodou uzavřenou s jinými akcionáři nebo společníky daného subjektu, většinu hlasovacích práv, náležejících akcionářům nebo společníkům, v daném subjektu.

Subjekty, které mají jakýkoli vztah uvedený v prvním pododstavci písm. a) až d) prostřednictvím jednoho nebo více subjektů, jsou také považovány za jeden podnik.¹⁸⁹

Ve vztahu k této definici je zajímavé upozornit na výklad podmínky uvedené pod písmenem c) výše citovaného článku, konkrétně kritéria rozhodujícího vlivu v jiném subjektu. Evropská komise se k aplikaci písmene c) vyjádřila v dopise ze dne 28. května 2014, ve kterém odpovídá na dotazy Rady pro soutěžní právo Litevské republiky¹⁹⁰. Ve zmíněném dopise Evropská komise předně uvádí, že je obtížné podat taxativní výčet jednání, která by bylo možno kvalifikovat jako výkon rozhodujícího vlivu. Rozhodujícím vlivem je třeba rozumět možnost udávat, bez dohody s jiným akcionářem, obchodní směřování subjektu. Jako příklad Evropská komise uvádí možnost jmenovat většinu členů představenstva¹⁹¹.

4.2 Joint-Ventures

Joint-venture (společný podnik) je obecně používaným termínem označujícím širokou škálu společných projektů dvou a více partnerů v obchodním styku. Pravidelně joint-venture projekty zahrnují alokaci vhodných zdrojů účastníků za společným účelem (nejen finančních, ale například také know-how či lidských zdrojů apod.) Může nabývat různých forem od založení nové právnické osoby s kapitálovou účastí participujících partnerů přes založení sdružení bez právní subjektivity založeného za daným účelem. V některých případech může joint-venture zahrnovat přeměnu právnické osoby. Účastníci joint-venture zpravidla uzavírají dohodu za účelem úpravy rozdělení rizik, zisku a ztráty.

V kontextu mezinárodní investiční výstavby a mezinárodní dodávky investičních celků obecně je spojení více subjektů mnohdy potřebné nejen s ohledem na výše zmíněnou

¹⁸⁹ Článek 2 odst. 2 Nařízení Rady (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013, o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 2. 2016].

¹⁹⁰ HT.368- Questions on application of Regulation 1407/2013 on de minimis aid. Competition Council of the Republic of Lithuania [online]. Vilnius, Litevská republika: Competition Council of the Republic of Lithuania, 2014 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://kt.gov.lt/naujienos/doc/vp_2014-07-03_140528_MIN_LT.PDF>.

¹⁹¹ HT.368- Questions on application of Regulation 1407/2013 on de minimis aid. Competition Council of the Republic of Lithuania [online]. Vilnius, Litevská republika : Competition Council of the Republic of Lithuania, 2014 [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://kt.gov.lt/naujienos/doc/vp_2014-07-03_140528_MIN_LT.PDF>.

finanční náročnost. Rozsáhlý projekt může vyžadovat know-how a specializované služby dvou a více partnerů a svou roli může hrát i zájem na participaci místního partnera, který dobře zná místní prostředí a právní řád, na konkrétním projektu.

Klee uvádí výčet obvyklých typově vymezených forem spolupráce stavebních podnikatelů na výstavbovém projektu a zdůrazňuje význam spolupráce několika partnerů zejména v případě velkých výstavbových projektů a strategických spojení při zahraničním podnikání. Jako tzv. stavební sdružení uvádí sdružení bez solidární odpovědnosti a bez právní subjektivity (např. tzv. tiché sdružení, typické realizací části projektu třetí osobou, která není podzhotovitelem), konsorcium (vyznačující se společnou a nerozdílnou odpovědností sdružených spolupracujících partnerů za realizaci projektu) a sdružení se solidární odpovědností a s právní subjektivitou (jako specifická forma sdružení využívaná ve Spolkové republice Německo; tzv. ARGE).¹⁹²

V kontextu soutěžního práva Evropské unie pojem joint-venture běžně označuje: „[...] dohodu, kterou dva nebo více podniků [...], za účelem dosažení určitého obchodního cíle, integrují část svých aktivit, které se stávají předmětem sdílené kontroly”¹⁹³.¹⁹⁴

V soutěžním právu Evropské unie se dále setkáváme s konceptem „full-function joint-venture“, který se podle Sdělení komise o konceptu full-function joint-venture (plně funkční společný podnik) podle Nařízení Rady č. 4064/89 o kontrole spojování podniků z roku 1998¹⁹⁵ (později nahrazeném Konsolidovaným sdělením Komise k otázkám příslušnosti podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků 2008/C 95/01¹⁹⁶) vyznačoval následujícími prvky: sdílenou kontrolou a strukturální změnou podniku. Jedná se tedy o kvalifikovanou formu joint-venture, která se v zásadě blíží spojení podniků.

Soutěžní právo Evropské unie má ve vztahu k joint-ventures za cíl předcházet ohrožení a narušení hospodářské soutěže hrozící při spolupráci dvou podniků. I za předpokladu přínosnosti joint-venture například z pohledu vědy a výzkumu či z užitku

¹⁹² KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. Praha : Wolters Kluwer, 2012. s. 17-20. ISBN 978-80-7357-953-1.

¹⁹³ Překlad autora. V anglickém originále: „[...] an arrangement by which two or more undertakings [...], in order to achieve a particular commercial goal, integrate part of their operations, and put them under joint control.”

¹⁹⁴ JONES, Alison; SUFRIN B. E. *EU Competition Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth edition. New York, NY : Oxford University Press, 2014. s. 733. ISBN 0199660328.

¹⁹⁵ COMMISSION NOTICE on the concept of full-function joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings (98/C 66/01). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31998Y0302\(01\).](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31998Y0302(01).>)>.

¹⁹⁶ Konsolidované sdělení Komise k otázkám příslušnosti podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků (2008/C 95/01). *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:095:0001:0048:CS:PDF.>>.

pro spotřebitele, existují rizika spolupráce i v dalších oblastech či takových způsobem, který může hospodářskou soutěž narušovat nebo ohrožovat. Rizika ohrožení či narušení hospodářské soutěže se samozřejmě významně zvyšují se zvyšujícím se podílem spolupracujících soutěžitelů na relevantním trhu.

Spolupráce s prvky výše popsaných charakteristik může naplňovat kritéria článku 101 odst. 1 SFEU. Podle okolností pak mohou být jednotlivé joint-ventures vyhodnoceny jako spadající do režimu článku 101 odst. 3 SFEU jako:

„[...] - dohody nebo kategorie dohod mezi podniky,

- rozhodnutí nebo kategorie rozhodnutí sdružení podniků a

- jednání ve vzájemné shodě nebo jejich kategorie,

kteřé přispívají ke zlepšení výroby nebo distribuce výrobků anebo k podpoře technického či hospodářského pokroku, přičemž vyhražují spotřebitelům přiměřený podíl na výhodách z toho vyplývajících, a které

a) neukládají příslušným podnikům omezení, jež nejsou k dosažení těchto cílů nezbytná;

b) neumožňují těmto podnikům vyloučit hospodářskou soutěž ve vztahu k podstatné části výrobků tímto dotčených.“¹⁹⁷

Výše nastíněný přístup respektuje přínos, který může plynout ze spolupráce na natolik finančně či technologicky náročných projektech, že by jejich realizace jediným podnikem nebyla možná či efektivní. Samotný přínos pro spotřebitele či další výhody ale samy o sobě nemusejí za všech okolností vylučovat možné ohrožení či narušení hospodářské soutěže. Pokud jde o výše vymezené full function joint-ventures, o těch pojednává v Konsolidované sdělení Komise k otázkám příslušnosti podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků (2008/C 95/01) oddíl B, kapitola IV. Společné podniky – pojem plné funkčnosti¹⁹⁸. Zmíněné sdělení vymezuje podmínky, za kterých je třeba konkrétní full function joint venture posuzovat podle ustanovení Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků („Nařízení ES o spojování“) ve znění Nařízení Komise (ES) č. 1033/2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 802/2004, kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků.

Rozhodovací praxe v oblasti joint-ventures je poměrně omezená, zejména v kontextu bohaté rozhodovací praxe v soutěžním právu Evropské unie obecně. Za zmínku stojí postoje,

¹⁹⁷ Článek 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 27. 2. 2016].

¹⁹⁸ Srovnej s. 23-27 Konsolidovaného sdělení Komise k otázkám příslušnosti podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků (2008/C 95/01). EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:095:0001:0048:CS:PDF.>>.

kteřé zaujala Evropská komise ve dvou dokumentech: Rozhodnutí Komise ze dne 14. července 1986 ve věci Optical Fibres ůř. věšt. L236/30 z roku 1986¹⁹⁹ a Rozhodnutí Komise ze dne 20. ledna 1977 ve věci AEI/Reyrolle Parsons re Vacuum Interrupters OJ L48/32²⁰⁰.

V prvně jmenovaném případě Komise vzala v ůvahu, že v posuzovaném případě neexistovaly restrikce ůčastníků joint-venture, kteří si vzájemně konkurovali a vedle svého společného projektu zaměřeného na vývoj, výrobu a prodej optických vláken, mohli sami nezávislé vést vlastní výzkum a vývoj. V bodu 47. zmíněného rozhodnutí Komise popisuje, že předmětný společný projekt spojuje přímé konkurenty s velkým tržním podílem na trhu a zároveň vytváří síť propojených společných podniků v prostředí trhu, na kterém existuje oligopol. Komise v tomto případě udělila výjimku podle ustanovení článku 101 odst. 3 SFEU.

Ve druhém jmenovaném případě Komise posuzovala společný podnik zaměřený na vývoj cenově dostupných technologií, které nebylo ekonomicky efektivní vyvíjet jinou cestou a které mohly přinést ůžitek spotřebiteli. Komise konstatovala, že přestože před podpisem smlouvy o společném podniku ani jeden z ůčastníků neprováděl předmětný vývoj, je třeba vnímat je jako potencionální konkurenty na relevantním trhu a to vzhledem k jejich ostatním podnikatelským aktivitám a dostupnému know-how. Komise přesto udělila výjimku podle ustanovení čl. 101 odst. 3 SFEU.

¹⁹⁹ Commission Decision of 14 July 1986 relating to a proceeding under Article 85 of the EEC Treaty (IV/30.320 - optical fibres). EUR-Lex [právní informační systém]. Ůřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31986D0405>>.

²⁰⁰ Commission Decision of 20 January 1977 relating to a proceeding under Article 85 of the EEC Treaty (IV/27.442 - Vacuum Interrupters Ltd). EUR-Lex [právní informační systém]. Ůřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31977D0160>>.

Závěr

Cílem diplomové práce byla analýza vybraných otázek týkajících se obsahu mezinárodních smluv o dodávce investičních celků, a to zejména v kontextu vybraných významných mezinárodních dokumentů a vzorových smluv, které se zabývají touto problematikou.

Zvláštní důraz byl kladen na problematiku řešení sporů a rozhodčího řízení tak, jak je konstruována v těchto dokumentech. Z pohledu rozhodčího řízení byl největší důraz kladen na rozhodčí smlouvy a jejich komparaci. Vybrané aspekty problematiky byly rozebrány z hlediska jejich použití při aplikaci práva České republiky jako rozhodného hmotného práva. Tohoto cíle bylo dosaženo porovnáním jednotlivých mechanismů řešení sporů v právní praxi a dále metodou gramatickou a systematickou.

V první části diplomové práce byly vymezeny pojmy investiční celek, investiční výstavba (který byl relevantní pro tuto práci s ohledem na pojednání o smluvních vzorech FIDIC) a mezinárodní smlouva o dodávce investičního celku. Pojem investiční celek byl vymezen zejména v kontextu právních předpisů, které upravovaly materii mezinárodního obchodu na území České republiky v minulosti. Pojem investiční výstavba je používán ve významu uvedeném v hospodářském zákoníku a dále vymezen pro potřeby této práce.

Diplomová práce se dále věnovala vybraným významným mezinárodním organizacím, které se zabývají problematikou mezinárodní dodávky investičních celků a některými významnými dokumenty připravenými na půdě těchto organizací. Pozornost je předně věnována Mezinárodnímu ústavu pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT) a jeho Zásadám mezinárodních obchodních smluv (tzv. UNIDROIT PICC) z roku 2010, kterými se významně inspiroval zákonodárce České republiky při rekodifikaci soukromého práva, zejména při přípravě občanského zákoníku z roku 2012. V této části práce jsou shrnuty některé významnější odchylky občanského zákoníku od vzorového zákona UNIDROIT PICC.

Následovala část věnovaná Komisi OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL), která se podrobněji zabývala zejména obsahem Právní příručky pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987 a některými specifickými problémy v kontextu práva České republiky v případě, kdy bude použito jako rozhodné hmotné právo předmětné smlouvy. Tato část analyzuje obsah jednotlivých kapitol příručky. U jednotlivých kapitol bylo tímto způsobem poukázáno na některé specifické problémy související s touto materií a to opět v kontextu práva České republiky, v případě, že bude použito jako rozhodné hmotné právo předmětné smlouvy.

Dále bylo pojednáno o mezinárodní organizaci, jejíž výstupy jsou považovány za pokročilá doporučení v oblasti mezinárodní investiční výstavby – Mezinárodní federaci konzultačních inženýrů (FIDIC). Ze zmíněných výstupů FIDIC bylo pojednáno zejména o tzv. duhové edici, smluvních vzorech připravených FIDIC pro výstavbové projekty. Tato část práce se zaměřila především na komparaci obsahu smluvních vzorů FIDIC – vymezení díla či předmětu díla, určení ceny či způsob určení ceny a řešení sporů podle smluvních vzorů FIDIC, zejména na charakteristický proces řešení nároků (nebo přesněji „claims“) zhotovitele.

Následovala část práce podrobněji zaměřená na problematiku rozhodčích smluv, resp. rozhodčích doložek v mezinárodní investiční výstavbě a v mezinárodních smlouvách o dodávkách investičních celků. Předně bylo pojednáno o problematice rozhodného práva při přípravě rozhodčí smlouvy, následovalo stručnější srovnání rozhodčích doložek ve smluvních vzorech FIDIC a přístupu, který doporučuje Právní příručka pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987. Součástí této kapitoly byl i nástin časového průběhu řešení nároků zhotovitele, které předchází rozhodčímu řízení při použití červené knihy FIDIC v nezměněné podobě.

Čtvrtá část této práce pak pojednala o některých soutěžně-právních aspektech problematiky smluv o mezinárodní dodávce investičních celků, zejména těch souvisejících se zapojením veřejného sektoru do financování projektu dodávky investičního celku a spolupráce více subjektů na realizaci projektu.

Tato diplomová práce analyzovala některé aspekty velice rozsáhlé problematiky, která při komplexním zpracování vyžadovala pojednání dalece přesahující rámec diplomové práce. V rámci tématu bylo zvoleno pojednání o specifikách významných mezinárodních dokumentů doplněné o kapitolu věnovanou konkrétně rozhodčím smlouvám, resp. rozhodčím doložkám jako pravidelné součásti mezinárodních smluv o dodávce investičních celků.

Seznam zkratek

EPC Conditions of Contract for EPC/Turnkey Projects (tzv. stříbrná kniha)

FIDIC Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils (Mezinárodní federace konzultačních inženýrů)

GBER Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem

hospodářský zákoník zákon č. 109/1964 Sb., Hospodářský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení č. 1407/2013 Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis

Newyorská úmluva Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 č. 74/1959 Sb. o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

občanský soudní řád zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

občanský zákoník zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v účinném znění

obchodní zákoník z. č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2013

příručka Právní příručka pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávkách investičních celků z roku 1987

SFEU Smlouva o fungování Evropské unie Úř. věst. C 83, 30, 30. 3. 2010, s. 366-388

UNCITRAL Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo

UNIDROIT Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva

UNIDROIT PICC Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT z roku 2010

zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

ZMPS zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, v účinném znění

Seznam použité literatury a judikatury

Knižní literatura:

1. BORN, Gary. *International Commercial Arbitration: Commentary and Materials*. 2nd ed. The Hague, The Netherlands: Kluwer Law International, 2001. ISBN 9041115595.
2. BŘICHÁČEK, Tomáš; FIŠEROVÁ, Zuzana; HORÁK, Pavel; PTÁČEK, Lubomír; SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém : Komentář*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2014. 767 s. ISBN 978-80-7400-528-2.
3. BŘÍZA, Petr. *Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-606-0.
4. BUNNI, Nael G. *The FIDIC forms of contract: the fourth edition of the Red Book, 1992, the 1996 Supplement, the 1999 Red Book, the 1999 Yellow Book, the 1999 Silver Book*. 3rd ed. Malden, MA : Blackwell Pub., 2005. ISBN 1405120312.
5. ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ KOMORA. *Standardní obchodní podmínky EHK OSN*. Praha : Československá obchodní komora, 1974. ISBN neuvedeno.
6. ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE. *Guide for Use in Drawing Up Contracts Relating to the International Transfer of Know-how in the Engineering Industry*. New York : United Nations, 1970. ISBN neuvedeno.
7. ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE. *Guide on Drawing Up Contracts for Large Industrial Works*. New York : United Nations, 1973. ISBN neuvedeno.
8. GLOVER, Jeremy; HUGHES, Simon; THOMAS, Christopher. *Understanding the New FIDIC Red Book: a Clause by Clause Commentary*. Repr. London : Sweet & Maxwell, 2006. ISBN 9780421915909.
9. HENDRYCH, Dušan. *Právníkový slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze : C.H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
10. HULMÁK, Milan et al. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

11. JANKŮ, Martin; MIKUŠOVÁ, Jana. *Veřejné podpory v soutěžním právu EU*. Vyd. 1. V Praze : C.H. Beck, 2012. xv, 275 s. Beckovy mezioborové učebnice. s. 6. ISBN 978-80-7400-430-8.
12. JONES, Alison; SUFRIN, B. E. *EU Competition Law: Text, Cases, and Materials*. Fifth edition. New York, NY: Oxford University Press, 2014. ISBN 0199660328.
13. KLEE, Lukas. *International construction contract law*. Hoboken: Wiley-Blackwell, 2015. ISBN 9781118717905.
14. KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2011, xvi, 438 s. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-620-2.
15. KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 1. Praha : Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-953-1.
16. LAVICKÝ, Petr et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2014. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
17. MAKARIUS, Vít. *Rozhodčí smlouvy v mezinárodním obchodě: prevence, plánování a řízení sporu v mezinárodním obchodě*. Vydání první. V Praze : C.H. Beck, 2015. 390 s. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-295-3.
18. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-562-5.
19. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Smlouva o dílo*. Vyd. 1. V Praze : C.H. Beck, 2010. xiii, 220 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-311-0.
20. ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš. *Obchodní zákoník. Komentář*. 5. vydání. Praha : C. H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-097-4.
21. UNCITRAL. *Legal guide on drawing up international contracts for the construction of industrial works*. New York : United Nations, 1988. 346 s. ISBN 92-113-3300-8.
22. UNIDROIT INTERNATIONAL INSTITUTE FOR THE UNIFICATION OF PRIVATE LAW. *Unidroit principles of international commercial contracts*, 2010. [2010 ed.]. Rome : Unidroit, 2010. ISBN 88-864-4919-4.

Odborné časopisy:

1. HECZKO, Tomáš. *Spoluodpovědnost za vady díla, jehož předmětem je stavba*. Právní rozhledy. 2015, roč. 23, č. 13-14, s. 457. ISSN 1210-6410.
2. KLEE, Lukáš. *Lex constructionis aneb zásady závazkových vztahů ve stavebnictví*. Právní rozhledy. 2011, roč. 19, č. 3, s. 121. ISSN 1210-6410.
3. VÍCH, Jan. *Limitace škody v mezinárodním obchodu*, Ekonom č. 18, 1996.

Elektronické zdroje:

1. Arbitration. Recommended Clauses [online]. Londýn : London Court of International Arbitration [cit. 25.10.2015]. Dostupné z: <http://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Recommended_Clauses.aspx>.
2. BARTOŠ, David; DOBIÁŠ, Petr. *Skotský zákon o rozhodčím řízení z roku 2010 v porovnání s českou právní úpravou*. Praha : Jurisprudence. In: *ASPI* [právní informační systém]. [cit. 17. 11. 2015].
3. Commission Decision of 14 July 1986 relating to a proceeding under Article 85 of the EEC Treaty (IV/30.320 - optical fibres). EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31986D0405>>.
4. Commission Decision of 20 January 1977 relating to a proceeding under Article 85 of the EEC Treaty (IV/27.442 - Vacuum Interrupters Ltd). EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31977D0160>>.
5. COMMISSION NOTICE on the concept of full-function joint ventures under Council Regulation (EEC) No 4064/89 on the control of concentrations between undertakings (98/C 66/01). In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31998Y0302\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31998Y0302(01))>.
6. *Decision No 3/90 of the ACP-EEC Council of Ministers of 29 March 1990 adopting the general regulations, general conditions and procedural rules on conciliation and arbitration for works, supply and service contracts financed by the European Development Fund (EDF) and concerning their application*. In: EUR-Lex [právní

- informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné z: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21990D1231\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A21990D1231(01))>
7. HT.368- Questions on application of Regulation 1407/2013 on de minimis aid. Competition Council of the Republic of Lithuania [online]. Vilnius, Litevská republika : Competition Council of the Republic of Lithuania, 2014. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://kt.gov.lt/naujienos/doc/vp_2014-07-03_140528_MIN_LT.PDF>.
 8. KLEE, Lukáš. *Delivery Methods Under Fidic Forms of Contract. The Lawyer Quarterly* [online]. 2013, vol. 3, no. 2, s. 164–168 [cit. 3. 8. 2015]. ISSN: 1805-840X. Dostupné z: <<http://www.ilaw.cas.cz/tlq/index.php/tlq/article/view/75/62>>.
 9. Konsolidované sdělení Komise k otázkám příslušnosti podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků (2008/C 95/01). EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:095:0001:0048:CS:PDF>>.
 10. Konsolidovaného sdělení Komise k otázkám příslušnosti podle nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků (2008/C 95/01). EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:095:0001:0048:CS:PDF>>.
 11. LORENZ & PARTNERS CO., LTD., Newsletter No. 119 (EN): *Comparison of commonly used Hardship and Force Majeure Clauses* [online]. 2014. s. 13 [cit. 2015-08-04]. Dostupné z: <http://www.lorenz-partners.com/de/newsletter-broschueren/doc_download/325-n119-comparison-of-commonly-used-hardship-and-force-majeure-clauses>.
 12. MAREK, Karel. *Poznámky ke stavbě jako předmětu díla* (a dílu s nehmotným výsledkem činnosti). Brno – Jundrov: Akademie Sting. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 28. 9. 2015]
 13. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Alternativní způsoby řešení sporů. Obecně*. Praha: Původní nebo upravené texty pro ASPI. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 17. 10. 2015]
 14. Rozhodčí řízení: *Vzorová doložka* [online]. Vídeň: Vienna International Arbitral Centre [cit. 25. 10. 2015]. Dostupné z: <<http://www.viac.eu/cs/rozhodci-rizeni/doporucene-zneni-rozhodci-dolozky-klausel>>.
 15. *Sdělení Komise: Návrh sdělení Komise o pojmu státní podpora podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie* [online]. Brusel: Úřad pro publikace Evropské

unie, 2014 [cit.2016-02-19]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/draft_guidance_cs.pdf>.

16. VÍCH, Jan. *K problematice odstoupení od smlouvy, jejímž předmětem jsou dodávky investičních celků*. Praha : Právní praxe v podnikání. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 23. 6. 2015].

Právní předpisy:

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32008R0593>>.
2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady 1215/2012 ze dne 17. června 2008 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis) In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1445039250192&uri=CELEX:32012R1215>>.
3. Nařízení č. 1407/2013 Nařízení Komise (EU) ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu de minimis
4. Nařízení Rady (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2015, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 21. 2. 2016].
5. Francie. Zákon Code procédure civile. In: *Legifrance* [Le service public de la diffusion du droit]. Secrétariat général du gouvernement [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070716>>.
6. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mrrgywtm>>.

7. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6obzfuya>>.
8. Zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mzyfuyta>>.
9. Zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe2f6mzyfuyta>.
10. Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 9. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhez6mzwxgaxhazrufu2q>>.
11. Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právo soukromém, v účinném znění. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqgez6ojrfuya>>.
12. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgyv6ojzfzygmobzmewtcnbr>>.
13. Československá socialistická republika. Zákon č. 109/1964 Sb., Hospodářský zákoník. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2f6mjqhewtcna>>.

14. Československá socialistická republika. Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 6. ledna 1970 č. 47/1970 Sb. o Obchodní a platební dohodě mezi Československou socialistickou republikou a Indií. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzg4yf6nbxfzsgqmjnga>>.
15. Československá socialistická republika. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 108/1980 Sb., o Úvěrové dohodě mezi vládou Československé socialistické republiky a Federální vojenskou vládou Nigerijské federativní republiky. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhayf6mjqhawta>>.
16. Československá socialistická republika. Vyhláška federálního ministerstva zahraničního obchodu, federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství, federálního ministerstva všeobecného strojírenství a federálního ministerstva elektrotechnického průmyslu ze dne 17. dubna 1986 č. 31/1968 Sb., o základních podmínkách dodávky vývozních investičních celků In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzha3f6mzrfuya>>.
17. Československá socialistická republika. Vyhláška Federálního ministerstva zahraničního obchodu z. 104/1983 Sb. ze dne 1. září 1983 o dovozu investičních celků. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhazv6mjqqwta>>.
18. Československá socialistická republika. Metodické pokyny Státní plánovací komise pro vypracování státního plánu rozvoje národního hospodářství 55/1965 Sb. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 23. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2v6njvfuya>>.
19. Československá socialistická republika. Metodické pokyny Státní plánovací komise a ministerstva financí pro vypracování návrhu státního prováděcího plánu a státního rozpočtu na rok 1967 č. 69/1966 Sb, ve znění pozdějších předpisů. In: *Beck-online*

- [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 23. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy3f6nrzfuyq>>.
20. Československá socialistická republika. Vyhláška federálního ministerstva zahraničního obchodu, federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství, federálního ministerstva všeobecného strojírenství a federálního ministerstva elektrotechnického průmyslu ze dne 17. dubna 1986 č. 31/1968 Sb. o základních podmínkách dodávky vývozních investičních celků *In: Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzha3f6mzrfuya>>.
21. Československá socialistická republika. Vyhláška Federálního ministerstva zahraničního obchodu z. 104/1983 Sb. ze dne 1. září 1983 o dovozu investičních celků. *In: Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 22. 6. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhazv6mjqqgqwt>>.
22. Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 16. června 1988 č. 123/1988 Sb. o Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. *In: Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzha4f6mjsgmwta>>.
23. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 161/1991 Sb. *In: Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzheyv6mjwgewta>>.
24. Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 13. ledna 1975 č. 64/1975 Sb. o Pařížské úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883, v účinném znění. *In: Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzg42v6nrufuyq>>.
25. Vyhláška ze dne 3. července 1936 č. 192/1931 Sb., Úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků. *In: Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství

- C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgmyv6mjzgiwtc>>.
26. Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 6. listopadu 1959 č. 74/1959 Sb. o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgu4v6nzufuya>>.
27. Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne 3. srpna 1964 č. 176/1964 Sb. o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgy2f6mjxgywt>>.
28. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2006 Sb. m. s. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrg2427giydans7gy2c44dugjpwg3bzfuya>>.
29. Protokol o doložkách rozsudím ze dne 24. září 1923 č. 191/1931 Sb. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=onrf6mjzgmyv6mjzgewta>>.

Judikatura:

1. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 7. února 2013. Komise Refcomp SpA proti Axa Corporate Solutions Assurance SA, Axa France IARD, Emerson Network, Climaveneta SpA. Věc C-543/10. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 17. 10. 2015]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:62010CJ0543>>.
2. Rozsudek Vrchního soudu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska sp. zn. [2002] EWHC 2059 (Comm) ve věci Cable & Wireless Plc vs. IBM United Kingdom Ltd. [cit. 17.11.2015]. Dostupné z: <<http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Comm/2002/2059.html>>
3. Rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 17. prosince 2008. Ryanair Ltd. v. Komise Evropských společenství. Věc T-196/04. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016]

4. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 17. července 2008. Essent Netwerk Noord BV, Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, Aluminium Delfzijl BV v. Aluminium Delfzijl BV, Staat der Nederlanden, Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, Saranne BV. Věc C-206/06. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016], Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 30. května 2013
5. Rozsudek Soudního dvora (pátého senátu) ze dne 30. května 2013. Doux Élevage SNC, Coopérative agricole UKL-ARREE v. Ministere de l'Agriculture, de l'alimentation, de la peche, de la ruralité et de l'aménagement du territoire, Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF). Věc C-677/11. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].
6. Srovnej Rozsudek soudního dvora ze dne 13. března 2001. PreussenElektra AG. Věc C-379/98. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016] a Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. května 2002. Stardust Marine. Věc C-482/99. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].
7. Rozsudek Evropské soudního dvora (šestého senátu) ze dne 23. dubna 1991 Klaus Höfner and Fritz Elser v Macrotron GmbH. Věc C-41/90. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 22. 2. 2016].
8. Rozsudek Evropské soudního dvora (velkého senátu) ze dne 11. července 2006 Federación Española de Empresas de Tecnología Sanitaria (FENIN) v. Komise Evropských společenství. Věc C-205/03 P. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 22. 2. 2016].
9. Rozsudek Evropského soudního dvora (velkého senátu) ze dne 19. března 2013 Bouygues SA a Bouygues Télécom SA v. Evropská komise. Věc C-399/10 a C-401/10. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].
10. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 3. dubna 2014 Francouzská republika v. Evropská komise. Věc C-559/12. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 21. 2. 2016].
11. Rozsudek soudu prvního stupně (třetího senátu) ze dne 12. prosince 2000 Aéroports de Paris v. Komise Evropských společenství. Věc T-128/98. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 19. 2. 2016].
12. Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 3. října 1991 Itálie v. Komise Evropských společenství. Věc C-303/00. In: ASPI [právní informační systém]. [cit. 21. 2. 2016].

13. Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2012 sp. zn. Pl. ÚS 34/11. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 17. 11. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgjpym6lcmvzf65ltl44tkmi&groupIndex=0&rowIndex=0>>.
14. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2011 sp. zn. 32 Cdo 4932/2009. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgfpwngxzzhe2da>>.
15. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 7. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4862/2008. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgbpwgxyzygy3de>>.
16. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 3.2.2010, sp. zn. 1 Afs 103/2009. Nejvyšší správní soud[online]. Nejvyšší správní soud, © 2003 [cit.5.7.2015].Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2013/0026_1Afs_130_20130611104419_prevedeno.pdf>.
17. Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 10. 9. 1924 sp. zn. Rv I 772/24. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 5. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojsgrpxmyl2nz4v6nbrgm3q>>.
18. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 3. 2002 sp. zn. 29 Odo 11/2001. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgjpaxa4s7g5pxg5dsl4ztima>>.
19. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2003 sp. zn. 32 Odo 631/2002. In: Beck-online [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqgrpxa4s7giyv643uojptoojz>>.
20. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 9. 2009 sp. zn. 32 Cdo 2592/2008. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7.

- 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembqhfxa4s7gi2f643uojptqojr>>.
21. Československá republika. Rozhodnutí NS Československé republiky ze 17. 5. 1922, sp. zn. Rv I 407/22. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 4. 8. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptembrgjp4s7geyf643uojptgnzx>>.
22. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 1995 sp. zn. 3 Cz 57/92. In: *Beck-online* [online právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 29. 7. 2015]. Dostupné z: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=njptcojzgvp4s7g5pxg5dsl4zdqmi>>.

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Časový průběh procesu řešení sporů z nároku zhotovitele podle červené knihy FIDIC.....	45
Tabulka 2: Přehled a srovnání důvodů pro odepření uznání či výkonu rozhodčího nálezů, resp. zastavení výkonu rozhodčího nálezů.....	48

Resumé

Cílem práce je představit pojem investičního celku a investiční výstavby a problematiku spojenou s jejich vymezením. Dále se zaměřuje na shrnutí typických znaků a některých specifik vybraných zásadních mezinárodních dokumentů, které se zabývají problematikou mezinárodních smluv o dodávce investičních celků (smluvními vzory FIDIC, Zásadami mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT a Právní příručkou pro tvorbu mezinárodních smluv o dodávce investičních celků vydanou UNCITRAL) a dále instituty pravidelně obsaženými v mezinárodních smlouvách o dodávce investičních celků, zejména ve vztahu k řešení sporů a rozhodčímu řízení. Práce se dále zabývá soutěžně-právní problematikou ve vztahu k mezinárodní dodávce investičních celků.

Práce je logicky členěna do pěti kapitol včetně závěru. První kapitola vymezuje základní pojmy – investiční celek, investiční výstavba a mezinárodní smlouva o dodávce investičních celků. Druhá kapitola se věnuje mezinárodním organizacím významným pro úpravu mezinárodních smluv o dodávce investičních celků. Ve třetí kapitole je navázáno analýzou problematiky rozhodčích smluv a prorogačních doložek v mezinárodní investiční výstavbě a mezinárodních smlouvách o dodávce investičních celků. Ve čtvrté kapitole je pojednáno o vybraných soutěžně-právních aspektech mezinárodních smluv o dodávce investičních celků, konkrétně o veřejných podporách a soutěžně-právních otázkách společných podniků (joint-ventures). V páté kapitole jsou shrnuty poznatky předchozích kapitol.

Abstract

This thesis aims to present the terms industrial works and industrial construction and issues relating to defining them. It furthermore focuses on summarization of characteristics and particularities of selected principal international documents, which deal with the topic of international contracts on supply of industrial works (FIDIC standard forms of contract, UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts and Legal Guide on Drawing Up International Contracts for the Construction of Industrial Works issued by UNCITRAL) and regular parts typically contained in the international contracts on supply on supply of industrial works, especially in relation to dispute settlement and arbitration. The thesis furthermore addresses competition law issues relevant to the international supply of industrial works.

This thesis is, in logical sequence, divided into five chapters, including the conclusion. The first chapter defines essential terms – industrial works and industrial construction and international contract on supply of industrial works. Second chapter deals with international organisations of importance in respect to international contracts on supply of industrial works. Third chapter follows up by analysis of arbitration agreements and prorogation clauses in international industrial construction and in international contracts on supply of industrial works. Fourth chapter addresses selected competition law aspects of the international contracts on supply of industrial works, specifically state aid and competition law issues of joint-ventures. Fifth chapter summarizes findings of previous chapters.

Klíčová slova / Keywords

Název

Mezinárodní smlouvy o dodávkách investičních celků

Klíčová slova

Mezinárodní smlouvy, investiční celek, FIDIC

Title

International Contracts for Supply of Industrial Works

Keywords

International Contracts, Industrial Works, FIDIC